

Cadran cultural

Periodic al Ansamblului Folcloric „Busuiocul“ din Bacău • Anul I • Nr. 3 • Septembrie - octombrie 2018

Zilele Culturii Călinesciene, ediția a L-a

În trecerea sa ireversibilă, timpul lasă semne în istoria locurilor, de care își vor aminti generațiile viitoare, ale celor ce acum, în aceste vremuri, fac lucruri memorabile. La Onești, frumusețea acestei toamne (ce parcă până în prezent „nu a adunat arama celorlalte, trecute“) a pogorât, peste străzile sale stinghere, bucuria aniversării unui jubileu: 50 de ani de la prima ediție a „Zilelor Culturii Călinesciene“ – manifestare de anvergură națională!

De pe afișul îngălbenit de vreme al primei ediții aflăm că această manifestare a avut loc „cu prilejul aniversării a 70 de ani de la nașterea lui George Călinescu și la 10 ani de la înființarea Cenaclului literar și artistic“. A fost în zilele de 6-8 iunie 1969 și manifestarea s-a desfășurat „cu participarea scriitorilor și a oamenilor de literă Alice Vera Călinescu, Acad. Victor Eftimiu, George Ivașcu, I. D. Lăudat, Ion Caraion, Alexandru Husar, Dinu Pillat“, alături de care s-au

aflat tineri literați de dinainte de anul 1970 (Cornelia Ștefănescu, Emil Manu, Radu Cârnci, Geo Șerban, Corneliu Sturzu, Horia Zilieru și Constantin Th. Ciobanu). Literele roșii, purpurii ale primului afiș arată că recitalul „Poetul în Cetate“ a avut loc la Borzești, cu „aura legendarului stejar“ ce ne amintește de domnitorul Moldovei, Ștefan cel Mare! Mulți ani, „Zilele Culturii Călinesciene“ s-au desfășurat în luna iunie, când „pastelarea pomilor, cu inegalabila simfonie de culori aducea o imensă preocupare pentru primenire“ (după cum anunța o reclamă comercială băcăuană în pregătirea deschiderii teraselor de vară!), apoi acestea au avut loc toamna, în luna septembrie. De fiecare dată cu desfășurarea unei noi ediții a „Zilelor Culturii Călinesciene“, Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej (nume ce a fost dat un timp Oneștiului dintotdeauna!), devenea un „spațiu sacru al culturii“!

Jurnalul unui „festival mic“

Joi, 13 septembrie 2018.

Ziua n-a debutat prea grozav pentru mine, dar aproape de prânz am pornit-o spre Universitatea „George Bacovia“, unde, cu o întârziere de 25 de minute, a avut loc festivitatea decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* actriței Maia Morgenstern. Deschisă de Adrian Jicu, care a anunțat că manifestarea academică inaugurează noua ediție a *Bac-Fest*, cum e denumit acum Festivalul Național „George Bacovia“, aceasta a continuat cu un scurt și improvizat cuvânt al rectorului Neculai Lupu, singura care a strălucit cu adevărat fiind conferențiera universitară Nicoleta Popa, cea ce a uimit asistența cu un *laudatio* excelent conceput și cu o interpretare a creației actricești a laureatei demnă de pana marilor cronicari teatrali interbelici. Năucită de-a binelea, actrița n-a fost în stare decât să înșire câteva cuvinte, exprimându-și bucuria și mândria pentru titlul acordat, afirmând că rolul și rostul ei pe acest pământ este să facă lumea fericită, să o facă să râdă, în *ciuda răului, a fricii, a durerilor*, conchizând că gestul băcăuanilor înseamnă pentru ea *semnificație, simboluri, cunoștințe, răspundere, frumos, noblețe*. A încheiat cu *E vreme frumoasă!*, însă mă așteptam să rostească măcar o poezie bacoviană, dar am vaga impresie că nu e familiarizată cu universul Poetului, de vreme ce la începutul gândurilor sale a zis că e... dramaturg! N-a făcut-o nici în recitalul *O lecție de bune maniere*, prezentat pe scena Teatrului Bacovia, care numai de bune maniere nu a fost încă din start, când vreun sfert de oră,

Cornel GALBEN
Continuare în pag. 11

Zilele Culturii Călinesciene, ediția a L-a

Astfel, scriitori de notorietațe, cunoscuți profesori universitari nu numai din „capitala culturală a Moldovei“ (de la Iași) și din alte mari centre universitare (București, Cluj, Timișoara, Sibiu), însă și de la Târgu Mureș, Bacău și din alte orașe, susțineau în fața sălilor arhipele ale Casei de Cultură a Sindicatelor „prelecțiuni“, comunicări științifice pe secțiuni, dar și antrenante colocvii! Și atunci, ca și acum, timp de 50 de ani, profesorul și omul de cultură Constantin Th. Ciobanu (care este „sufletul“ acestui regal cultural de la Onești), a invitat aici mari personalități literare ale României, ce nu numai că „au potolit setea de cunoaștere“ a intelectualității oneștene, dar au și creat „aura“ unei manifestări de mare prestigiu!

Ediția semicentenară, 2018

La această ediție jubiliară ne-am bucurat de prezența academicianului Nicolae Manolescu (președintele Uniunii Scriitorilor din România), a criticilor literari Alex. Ștefănescu, Tudorel Urian, Vasile Spiridon. Scriitorii Nicolae Preliceanu, Liviu Ioan Stoiciu, Irina Horea, Elena Bulai, Teodora Stanciu, Doina Popa au fost invitații spe-

ciali ai acestei ediții, alături de generalul Vasile Apostol, sculptorul Vlad Ciobanu și Aspasia Baciuc (executoarea testamentară a doamnei Alice Vera Călinescu).

La activitățile cuprinse în cadrul acestei ediții jubiliare a „Zilelor Culturii Călinesciene“ au participat și scriitorii băcăuani Dumitru Brăneanu (președintele Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România), Ioan Dănilă, Petre Isachi, Dan Sandu, Alexandru Dumitru, Vasile George Puiu, Cristina Ștefan iar Oneștiul a fost reprezentat de poetul și omul de cultură Constantin Th. Ciobanu, Ionuț Tenie (directorul Bibliotecii Municipale „Radu Rosetti“), profesorii Gabriel Fornica Livada, Emilia Boghiu, Aristotel Pilipăuțeanu, Mariana Bereczki, Bogdan Romandaș, Maria Zaharia, Florica Veleşcu, Gheorghe Vidrașcu, Valeria Șoucaliuc, precum și de Luminița Pătrățeanu și de mai mulți membri ai Rotary Club din localitate. De asemenea, au fost prezenți pe întreg parcursul desfășurării acestei manifestări membrii Cenaclului literar „George Călinescu“, înființat la Onești în primăvara anului trecut.

Ca în fiecare an, primul popas în desfășurarea unei noi ediții a „Zilelor Culturii Călinesciene“ a

fost la sediul Fundației Naționale „George Călinescu“. Aici, vineri 28 septembrie, a avut loc vizitarea Expoziției permanente „Univers Călinescian“, ce păstrează un număr de 18 tablouri de patrimoniu, o colecție de păpuși și una de brelocuri, precum și o impozantă oglindă și obiecte de mobilier care au aparținut marelui critic literar. Sub genericul „Repere publicistice“ au fost prezentate reviste literare de prestigiu (*România literară*, *Viața Românească*, *Luceafărul de dimineață*, *Ateneu*), dar și noi apariții editoriale. Dacă sculptorul Vlad Ciobanu a prezentat revista „Confesiuni“ (ce îl are ca redactor șef pe criticul literar Gheorghe Grigurcu, această revistă apărând la Târgu Jiu sub „oblăduirea“ Centrului de cercetare, documentare și promovare „Constantin Brâncuși“) iar conf. univ. dr. Elena Bulai a adus în atenția celor prezenți volumul „Visul spulberat al armenilor“, Nicu Tudose (un mare îndrăgostit al poeziei!) a uimit asistența cu mărturia sa: „Citesc *România literară* de 42 de ani! Sunt dependent de această revistă și vineri – deși e zi de post, am o mare bucurie când o găsesc la chioșc, iar după lectură, de 10 ani încoace, o dăruiesc Bibliotecii comunale Cașin!“ În cadrul „primului popas“ al „semicentenarei“ manifestări oneștene (la care a fost prezent și poetul Ioan Botezatu), „înfririparea“ unui dialog a adus „un plus de prospețime“, la acest moment intrând în discuție cu invitații profesorii Maria Zaharia (director al Școlii Gimnaziale „G. Călinescu“ din Onești), Ștefan Epure, Florica Veleşcu și ing. Mihai Chiriac, remarcat cândva de Mihai Florea la Concursul „Cine știe câștigă!“

Zilele Culturii Călinesciene, ediția a L-a

Metamorfozele spiritului

Deschiderea festivă a „Zilelor Culturii Călinesciene” a avut loc la Biblioteca Municipală „Radu Rosetti”, unde inițiatorul și continuatorul – vreme de 50 de ani a acestei manifestări, profesorul și omul de cultură Constantin Th. Ciobanu a menționat: „Mă bucur că suntem aici la cea de-a 50-a ediție! Fără marile contribuții din țară, toată ideea organizării acestei manifestări culturale, an de an, ar fi făcut puțin zgomot, după care s-ar fi așternut tăcerea! La fiecare ediție au venit alte personalități ale culturii, cu idei noi și astfel *Zilele Culturii Călinesciene* au ajuns la un prestigiu deosebit!” Evocând Oneștiul la începuturile sale (orașul fiind construit după anul 1960), prof. Constantin Th. Ciobanu a declarat: „Era un oraș rezonant, muncitoresc, ce avea în față o experiență rurală. În 1962, în Onești era un singur liceu, învățătorul cel mai respectuos de aici ajungând inspector... Apoi s-a construit al doilea liceu din oraș, la care au venit un număr de 20 de profesori. Noi am început cu Cenaclul literar «Alexandru Sahia», nume la care mulți oameni rezonau, fiindcă era legat de mediul muncitoresc. Au venit oameni de primă valoare și au aderat la ideea de a face un schimb de idei! Nicolae Manolescu ne-a sprijinit cel mai mult, venind la Onești, la a III a ediție a *Zilelor Culturii Călinesciene*, cu promoția 1960, o generație de scriitori căreia acesta i-a dat vigoare!” Poetul și omul de cultură Constantin Th. Ciobanu a mai amintit și de momentul în care s-au instituit Premiile *Zilelor Culturii Călinesciene* și, într-o „incantație” la împlinirea acestui frumos jubileu al manifestării oneștene, a adus în prim-plan o reverberație a întregii sale ființe, spre dănuirea continuă: „La *Zilele*

Culturii Călinesciene totdeauna s-a schimbat ceva în bine! De unde atâta noroc și de unde atâtea succese? Ne-am străduit ca să existe o regularitate anuală, o permanență! Nimeni nu a putut să oprească această manifestare culturală!”

Spre încântarea publicului iubitor de cultură prezent în aula Bibliotecii oneștene, în timp ce profesorul Constantin Th. Ciobanu a menționat că „niciodată nu am să spun totul, pentru că întotdeauna este ceva de adăugat”, academicianul Nicolae Manolescu a făcut o declarație și mai profundă: „Nu îmi vine să cred că suntem la ediția 50! Ceea ce nu a spus Constantin Th. Ciobanu, dar a lăsat să se înțeleagă, este că fără el nu ar fi avut loc acest eveniment! *Zilele Culturii Călinesciene* au fost, sunt și vor rămâne, în memoria celor ce sunteți aici și a generațiilor viitoare, ca opera lui Constantin Th. Ciobanu!” Aceste cuvinte au fost însoțite de un puternic ropot de aplauze iar academicianul Nicolae Manolescu și-a continuat discursul, prezentând alte momente evocatoare ale manifestării oneștene ce a ajuns la jubileul celei de-a 50-a ediții. „Aceasta a avut ceva eroic! Dificultățile au fost foarte mari, dar *Zilele Culturii Călinesciene* au rezistat cu multă tenacitate” – a subliniat Nicolae Manolescu... Președintele Uniunii Scriitorilor din România a mai menționat: „Fără nici o exagerare, în anii 1970-1980, *Zilele Culturii Călinesciene* a fost unul dintre cele mai importante evenimente culturale din România! Aici, la Onești, au venit toți marii prozatori (Nicolae Breban, Constantin Țoiu, Fănuș Neagu, Alexandru Ivasiuc, George Bălăiță)! Aici au fost colocvii foarte riguroase... Eu am inventat și un șlagăr: *Onești, Onești, capitală a culturii românești!*”

Menționăm că în cadrul fes-

tivității de deschidere au fost acordate și Premiile *Zilelor Culturii Călinesciene*, care s-au îndreptat în acest an către scriitorul Nicolae Prelipceanu, sculptorul Vlad Ciobanu, criticul literar Vasile Spiridon, generalul Vasile Apostol și Aspasia Baci. Juriul care a acordat aceste premii a fost format din Nicolae Manolescu (președinte), Alex. Ștefănescu, Tudorel Urian, Alexandru Cistelean și Constantin Th. Ciobanu.

Între momentele ediției jubiliare a „Zilelor Culturii Călinesciene” mai amintim Colocviul de literatură contemporană cu tema „Confuzia de valori în spațiul virtual” și recitalul „Poetul în Cetate”. Colocviul a avut ca moderatori pe Nicolae Manolescu, Alex. Ștefănescu și Constantin Th. Ciobanu. Emblema-fanion a acestui colocviu oneștean, de o mare profunzime, ar fi cuvintele rostite de Nicolae Manolescu: „În măsura în care credem că datorăm ceva trecutului, putem avea și viitor! Spiritul critic este o componentă a culturii! Dacă ai talent poți debuta bine! Ca să întreții ceea ce ai început, trebuie ca să citești! Poezia se face din cultură, ea întreține totul!” Recitalul „Poetul în cetate” a adus în centrul atenției creații literare prezentate de Nicolae Prelipceanu, Liviu Ioan Stoiciu, Constantin Th. Ciobanu, Vasile George Puiu, Alexandru Dumitru, Dan Sandu și Adrian Boros.

În cadrul *Zilelor Culturii Călinesciene*, oneștenii s-au putut bucura de audiția concertului susținut de Bucharest Festival Orchestra (dirijor Cristian Lupeș), ce a inclus în program „Octuorul opus 7” de George Enescu, precum și de un moment muzical, ce i-a avut ca protagoniști pe Sherban Lupu și Teodora Țepeș.

Ion MORARU

Foto: Gabriel FORNICALIVADA

Bacăul în vremea lui Alexandru cel Bun

Alexandru cel Bun este figura dominantă a primului secol de istorie moldoveană. Deși în legătură cu data urcării marelui voievod în scaunul Moldovei există încă unele controverse, ca și în perioada de sfârșit a domniei, majoritatea istoricilor au ajuns la concluzia că **Alexandru cel Bun a domnit între anii 1400-1432.**

El este fiul voievodului Roman I (1392-1394) și o perioadă de timp a crescut și a fost instruit la curtea tatălui său de la Roman.

În lunga sa domnie de 32 de ani, Moldova a cunoscut o dezvoltare economico-socială deosebită, în care Alexandru cel Bun a organizat temeinic instituțiile statului, a acordat atenție vieții economice și celei bisericesti. A căutat să păstreze pace și liniște, lucru rar într-o epocă de neconținute războaie și năvăliri. Poporul, cu simțul lui de dreaptă prețuire, i-a spus lui Alexandru, „cel bun“, și așa va rămâne, cu acest calificativ, în istoria neamului românesc.

Alexandru cel Bun a cunoscut meleagurile băcăuane și trotușene încă din perioada când a fost instruit la curtea tatălui său din Roman. El va fi întâlnit mulți boieri de vază de pe aceste meleaguri și a acordat atenție încă din acea vreme orașelor Bacău și Troțuș, ca și celorlalte localități băcăuane. Faptul că încă de la începutul domniei ni s-a păstrat un document (considerat astăzi ca fiind cel mai vechi) prin care acorda lui Stroe și Ion satele Gîrtanul și Poiana de pe Tazlău, ale căror limite se întind până la Berzunți (29 iunie 1400), dove-

dește cu prisosință că a poposit pe meleagurile băcăuane și le-a acordat atenția cuvenită.

La fel a avut în atenție orașele Bacău și Tg. Troțuș, pe care voievodul le ridică la rangul de centre de vamă.

Bacău - 610

Prima mențiune documentară certă a Bacăului apare în privilegiul comercial acordat de domnitorul Alexandru cel Bun negustorilor lioveni la **6 octombrie 1408.** În acest act se menționează că pentru postavurile pe care le vor duce în Țara Românească ei vor plăti, în afară de vama principală, din Suceava, și o vamă de doi groși de grivnă, în Bacău. Dacă vor aduce din Țara Românească „fie piper, fie lână sau orice, vor plăti pentru 12 cântare, o jumătate de rublă de argint în Bacău și o rublă întreagă în Suceava. Iar dacă vor duce postavuri în Brașov, atunci vor plăti în Bacău un gros și jumătate. Iar la întoarcerea din Transilvania vor da de fiecare povară, la Bacău, doi groși. Dacă vor aduce pește de la Brăila, vor plăti la vama de margine de la Bacău câte un gros și jumătate. În sfârșit, pentru ceara pe care o importă din Țara Românească sau de la Brașov vor da, de fiecare «piatră», câte un gros, **la Bacău.**“

Nu mai este cazul să ne referim la importanța deosebită a acestui document privind orașul Bacău, mai ales că voievodul Alexandru cel Bun a urmărit și modul cum se dezvoltă orașul, prin acordarea facilităților necesare nu numai în domeniul economic, ci și în cel politic.

Deși până în prezent cer-

cetările arheologice n-au identificat existența unei curți domnești ridicată de el, pe baza intuiției și a comparării cu alte centre urbane se pare că și la Bacău a existat acest complex de clădiri – Curtea domnească și era construită din lemn, aidoma celor de la Suceava și Roman.

La vremea sa au fost ridicate numeroase locuințe ale orășenilor, așa cum au fost identificate în zona Bisericii Precista, a Bisericii „Sfântul Ioan“ și a Catedralei „Sfântul Nicolae“.

Descoperirile arheologice au scos la lumină ceramică de uz casnic și ornamentală, unele meșteșugărești din timpul lui Alexandru cel Bun.

Merită să relevăm descoperirea de monede emise de Alexandru cel Bun, de tipul dublogroșilor, groșilor și jumătăților de groși din argint și billon.

Monedele aveau pe avers legenda între două cercuri: **MONNE ALEXANDRI** iar în plan central capul de bour, cu o stea cu cinci raze între coarne. Capul de bour este însoțit în dreapta de o semilună, iar în stânga de o rozetă.

Reversul monedei cuprinde legenda: **WD MOLDAVIENSIS**, după care este reprezentat de un scut despicat, având în primul câmp trei fascii, iar în câmpul al doilea cinci flori de crin. Deasupra scutului de pe revers este reprezentat de un cap de bour.

Bacăul în vremea lui Alexandru cel Bun

Cercetările arheologice au dovedit că în vremea lui Alexandru cel Bun se ridicau în orașe și construcții de cult (biserici), un astfel de monument fiind depistat în urma investigațiilor în zona Catedralei „Sfântul Nicolae“, unde a fost identificată o biserică de lemn și în jurul ei s-au dezvelit morminte din prima jumătate a secolului al XV-lea, la care s-au găsit ca piese de inventar monede emise de Alexandru cel bun, Ștefan II Voievod și Iliș Voievod. Pentru stimularea vieții orășenești, Alexandru cel Bun a practicat o largă toleranță religioasă, neîntâlnită nicăieri în țările Europei medievale.

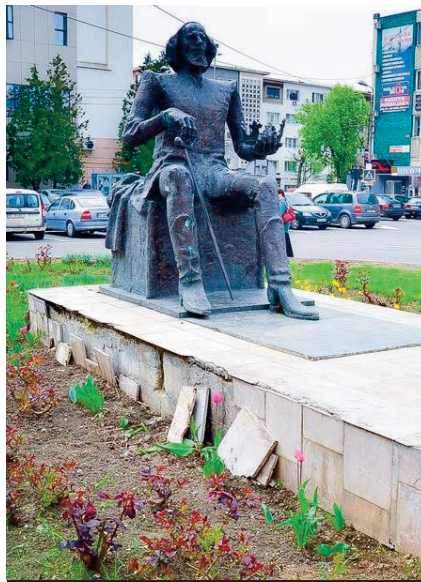
Pentru orașul Bacău, el a avut în atenție și celelalte culte religioase, pe care le-a tolerat și le-a sprijinit.

În acest sens, voievodul a acordat ajutor episcopiei catolice și construcțiilor sale.

Pe baza analizei unor documente, cercetătorul ieșean Ștefan Gorovei a ajuns la concluzia că bula papală adresată din Florența, la 15 septembrie 1439, de papa Eugeniu IV se referă la episcopiile catolice din Moldova: Siretul și Bacău. Despre episcopia Bacău, scrisoarea papală menționează că a fost întemeiată de papa Bonifaciu al IX-lea, în perioada 1391-1392.

Domnitorul Alexandru cel Bun i-a sprijinit și pe husiții care s-au refugiat în Moldova și-au stat o perioadă și în Bacău. Astfel, într-o scrisoare din 5 martie 1431, trimisă din Baia de episcopul catolic Ioan de Ruza, către episcopul Cracoviei, se arată că responsabilul acestor refugiați „eretici“ primise din partea lui

Alexandru cel Bun „un loc de locuință“ în orașul Bacău – în *civitate Baku* –, unde trăiește ca un adevărat eretic, având pe lângă el un apostol din ordinul minoriților (adică un călugăr franciscan).

Neîngrijită, statuia Voievodului Alexandru cel Bun se degradează pe zi ce trece...

De asemenea, domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun, acordând deosebită importanță acestui oraș, a hotărât și trimis o delegație a orășenilor la conciliul de la Constanța (Baden), în anul 1415, pentru a participa la discutarea unor probleme religioase pe plan internațional.

În vremea sa, orașul cunoaște și un avânt în domeniul culturii, reflectat în cultura materială și spirituală scoasă la lumină de investigațiile arheologice. De asemenea, la fel ca și la celelalte orașe, ca Baia, Suceava, Roman, și din Bacău plecau la studii în străinătate fiii locuitorilor de aici. Un anume Mathias de Bachowya (Bacău) este trecut la anul 1409 pe lista studenților moldoveni care studiau la Universitatea din Cracovia.

Alexandru cel Bun a respectat autonomia orașelor, printre

care și Bacăul, și dreptul orășenilor de a folosi terenul din jurul acestora, teren cunoscut sub denumirea de hotarul târgului. Orășenii își alegeau propriile lor organe de conducere, purtând numele de șoltuz sau voit și de pârgari.

Privind în lumina izvoarelor scrise, cât și a cercetărilor arheologice, merită să relevăm contribuția remarcabilă a acestui strălucit voievod la dezvoltarea și propășirea țării românești a Moldovei. A introdus peste tot buna rânduială, siguranța și autoritatea unei administrații corecte. A încurajat comerțul și meșteșugurile și a dat un puternic impuls vieții orășenești. A creat o oștire capabilă să apere granițele țării, o oștire temută de feodalii poloni și maghiari, o oștire în stare să înalte prestigiul Moldovei în politica internațională.

A fost dușmanul aventurilor nechibzuite, a iubit mult pacea și a urât războiul, fără a înjosi prestigiul propriei sale țări.

Cu faptele sale, cu abilitatea sa politică, cu simțul său gospodăresc, Alexandru înscrie în istoria poporului român, în paginile ei glorioase, o domnie cu adevărat a unui domn „mare“ și „bun“.

Pentru toate aceste remarcabile merite, pentru grija și stăruința pe care a acordat-o dezvoltării orașului Bacău, băcăuanii au considerat că voievodul merită să-i fie eternizate faptele sale glorioase printr-o statuie impunătoare, ca omagiu al generațiilor ce au trăit, muncit și luptat pe aceste meleaguri.

Dr. Alexandru ARTIMON

„Teatrul e un mecanism viu...”

• Interviu cu **Eliza Noemi Judeu**, managerul Teatrului Municipal Bacovia

- În ianuarie s-au împlinit 170 de ani de când o trupă din Bacău a oferit primul spectacol, așa că am putea spune că, pentru Teatrul Bacovia, sărbătorile au început încă din prima zi.

- Da, e an Centenar și nu uitați că peste noi vine trecutul: 170 de ani de teatru în Bacău și 70 de ani de existență a Teatrului Bacovia, cu trupa proprie. Ideea este că, la 9 octombrie 2018, ne-am amintit de începuturile acestui teatru. Practic, cu cât ne-am apropiat de 9 octombrie, cu atât am încercat să-i dăm o importanță acelei zile. Importanță pentru noi, pentru alții s-ar pune nici să nu conteze, dar pentru noi e important, pentru că ce a reușit teatrul acesta de la 1948 încoace e că el există.

- La 9 octombrie 1948 a fost prima premieră, dar practic teatrul a luat ființă în august, când s-a dat decretul Marii Adunări Naționale...

- Știm, dar știm foarte bine și că pregătirea unei premiere durează o perioadă de muncă, așa că eu, cel puțin, consider ziua de naștere a teatrului, drept ziua premierei. Practic, atunci publicul a intrat în sală să asiste la prima premieră a acestei instituții. Și eu sper să fie o surpriză

plăcută și pentru cei tineri și pentru cei mai în vârstă. Tot pe 9 octombrie a avut loc un spectacol lectură cu „Casa pisicii”, primul text pentru copii jucat atunci, în 9 octombrie 1948. Practic, teatrul acesta a început cu adresabilitate către cele două publicuri, tânăr și adult. Și atunci trebuie să onorăm și copilăria, pentru că așa a început.

- În presa locală au apărut informații referitoare la acest eveniment, însă mai mult sub aspectul rememorărilor. Ați gândit un program special pentru aniversare?

- Programul de sărbătorire a început la 24 septembrie. De ce atunci? Nu-i nimic semnificativ la această dată, dar am invitat teatre din Moldova să ne fie alături, pentru că trupa din Piatra Neamț, de exemplu, a împlinit anul trecut 60 de ani, Botoșaniul anul ăsta, noi împlinim 70, Bârladul mi se pare că acum doi ani a avut o sărbătorire, parcă tot 60. Și în ideea Centenarului am considerat că este de bun augur ca la Bacău să vină celelalte teatre din Moldova și să ne adunăm, așa, într-o horă. Și atunci, calculat, au evoluat toate teatrele. A început Bacovia și s-a jucat alternativ cu teatrele din Galați, Suceava, Bârlad, Botoșani, Piatra Neamț și Chișinău. Teatrul Bacovia a adus la rampă spectacole, poate nu cele mai reprezentative, dar ideea a fost să fie văzute montările regizorilor băcăuani Dumitru Lazăr Fulga, Gheorghe Balint și mai tinerilor Horia Suru și Mădălin Hîncu. Din producțiile noastre am ales spectacole în așa fel încât să fie văzută toată trupa. Teatrele din Moldova au venit, fiecare, cu spectacolul pe care l-au considerat mai reprezentativ. Pe lângă piesele selectate, avem în lucru

trei spectacole, toamna începând și cu sărbătorire și cu trei premiere. Prima a avut loc pe 9 septembrie, cu piesa „Steaua fără nume”, după Mihail Sebastian, în regia domnului Gheorghe Balint, apoi va urma „Commedia del’arte”, regizată de Mihai Serghei Todor, pe un text colectiv, c-așa-i commedia, și Horia Suru, cu un text contemporan, premiat la Bacău-Fest Monodrame, „Crocodilul”, după Elise Wilk. Deci, practic, stagiunea va oferi publicului un clasic, o commedia și un contemporan. Cam asta ar fi, în mare...

- ...programul legat de sărbătoare... Și cel de stagiune?

- După sărbătorire o să mai montăm, la Animație, „Momo”, după Michael Ende, tot în regia lui Gheorghe Balint, și apoi luăm o pauză, în sensul că doar vom juca. Nu mai repetăm nimic, e cazul să ne bucurăm un pic, pentru că e mai puțin știut, asta nici nu trebuie să știe publicul foarte mult, dar noi în acești doi ani am muncit strict pentru această sărbătorire, adică spectacolele montate au fost făcute în ideea celebrării celor 70 de ani. Având grijă să fie un test bun, să joace toți actorii, s-a muncit foarte mult. După sărbătorire, Drama ia o pauză și repetă Animația, iar din ianuarie încolo, după ce vom avea bugetul pe masa noastră, vom vedea cât ne vom putea permite să realizăm. Cert este că domnul Petru Vutcărau va veni și va monta „Zbor deasupra unui cuib de cuci” și că tânărul Vlad Cristache, pentru care nu am decis titlul piesei, dat fiind că dânsul nu cunoaște trupa, e invitat să o cunoască și de comun acord vom alege textul de montat. Și

Cornel GALBEN

„Teatrul e un mecanism viu...”

la Animație, în perioada primăverii, Toma Hogeia – e un vis al meu – va monta „Tache, Ianche și Kadâr”.

- Care mai este componența trupei acum și cum faceți legătura cu vechea generație?

- Întotdeauna mi-a plăcut mixtura de generații, întotdeauna am considerat că nu se poate teatru fără cineva... Trupa, trupa cred eu că este bine, pentru că am mai angajat nouă tineri și în acest fel avem acoperite cumva toate vârstele. Domnul Zăncescu își continuă colaborarea cu noi, domnul Baltag, de asemenea. Anul trecut a venit domnul Ștefan Hagimă, colaborator, au venit tinerii actori, doi de la Iași, Andreea Darie, Tudor Hurmuz, de la UNATC – Minodora Broscoi, Eduard Burghelea, tot de la Iași, Dragoș Stan, iar la Animație – Ilinca Istrate, Beatrice Teișanu, Giuseppe Torboli, Andi Andriuca. Trupa Animației era foarte subdimensionată și, numai bine, acum e completă. Venind doi băieți, două fete, vorbim despre altceva.

- Problema cu sălile pentru cele două colective ați rezolvat-o?

- Păi ce era de rezolvat? Ca de obicei, avem sala mare și sala studio. Sala Studio a devenit fosta librărie Glissando, vechea sală studio, am s-o repet, ca să se înțeleagă în cele din urmă de către unii și alții, nu a mai primit aviz de funcționare. Prin urmare, ne-am adaptat la fostul Glissando.

- Fiind o sală mai mică, presupune montări cu piese speciale și cu personaje mai puține...

- Asta se întâmplă și la sala veche, adică nu e o diferență enormă. Felul cum era configurată

sala aceea studio nu permite mai mult decât permite Glissando, care se numește acum Sala Studio Experiment „Petru Valter”. Dat fiind faptul că noi suntem un teatru cu două secții, Dramă și Animație, cu acordul familiei, din respect, am considerat că dacă dânsul tot a fost un experimental în teatrul de animație, am considerat că numele său merită să figureze pe frontispiciul acestui teatru, reprezentând evident ideea de experiment, de avangardă... El este cel care a ridicat Teatrul de Animație din Bacău și l-a ridicat foarte bine și foarte sus. La Animație încă se mai vorbește despre dânsul (*Așa era la Petru, așa făcea Petru...*). Aici n-o să facem ca la Petru, dar nu uitați că a rămas în conștiința actorilor.

- El a realizat la vremea sa câteva spectacole care au făcut vâlvă în țară, nu doar la nivelul Moldovei...

- Da! Una dintre premiile acestei stagiuni va avea loc acolo: piesa „Crocodilul”, regizată de Horia Suru, care este cu tineri, despre tineri. În această sală, tot anul trecut, noi am avut programul de spectacole-lectură, recitalul domnului Viorel Baltag, spectacolul de muzică și poezie „L’amour”, făcut împreună cu colega mea Denisa Ababei, care cântă foarte frumos. Acolo au avut loc lansări de cărți de teatru, acolo a avut loc Bacău-Fest Monodrame. Ei bine, încerc, poate că am reușit, poate că n-am reușit în măsura în care-mi doresc, dar deocamdată, în doi ani, atât am putut să fac.

- Piesele laureate la festival vor fi montate?

- Textele, da, sunt. „Crocodilul” e piesă premiată la festival iar anul viitor o vom monta pe cea

care a luat premiul în 2018. Și când festivalul se numea „Gala Star” se mergea pe același principiu, ca textele premiate să devină spectacole, cum e și firesc, numai că nu era foarte bine specificat acest lucru. Eu am mărit premiul, l-am bugetat un pic mai mult și atunci e mult mai clar că textul rămâne proprietatea teatrului, firește cu obligația de onoare de a-l și monta.

- E un stimulent și pentru autor, și pentru actor, și pentru regizor...

- Sper!

- În privința publicului, ce se mai întâmplă? Vine lumea la spectacole?

- Eu cred că Teatrul Bacovia are un public al său și da, vine. Să vă spun acum că lumea a reînceput să vină la teatru taman pe perioada mea, da, a început să vină din nou la teatru, n-am ce să fac. Am umblat un pic și la prețuri, le-am făcut mai logice, mai permissive, adică există prețuri de 30-35 lei, pentru pensionari – 15 lei, pentru elevi-studenți – 8 lei. Dar banul nu te poate împiedica să vii la teatru, în condițiile în care un pachet de țigări e 16 lei și toți și-l cumpără. În privința repertoriului și a felului în care arată spectacolele poate fi discutabil, dar nu mai discutabil ca alte dați. Din punctul meu de vedere, prin textele propuse și felul în care au ieșit spectacolele, nimeni nu mai are motiv să nu calce pragul teatrului. Plus că și la Animație deja ieșim la festivaluri. Numai toamna asta Teatrul Bacovia este invitat la trei festivaluri, cu piesa „Dragă Elena Sergheevna”, care într-adevăr se pare că a luat un pic maul și asta mă bucură foarte mult. Acolo joacă

„Teatrul e un mecanism viu...”

Firuța Apetrei, rolul profesoarei, cu Ștefan Alexiu și cu tinerii Burghelea, Minodora, Hurmuz. Fac un spectacol foarte frumos, cu o scenografie deosebită, care pleacă la un festival de scenografie la Sfântu Gheorghe. În septembrie a fost invitat spectacolul la festivalul de la Piatra Neamț, la festivalul de la Galați, ca să nu mai spun că și anul trecut a fost la festivalul de la Suceava, exact după ce a ieșit premiera. Animația a scos două spectacole foarte frumoase, „Hainele cele noi ale împăratului” și „Aventurile lui Habarnam”. Arată altfel și aceste spectacole...

- În ce sens?

- În sensul că după mulți, după foarte mulți ani, ordonatorul de credite a înțeles sau l-am ajutat să înțeleagă, pentru că asta era rostul meu, ce înseamnă de fapt o producție de teatru. Înțelegând, a sprijinit financiar și atunci, desigur că vedem, într-adevăr, la momentul când se trage cortina, cum ești transportat în altă lume și prin decor, care este important și costisitor. Iar noi ne-am bucurat până în prezent de sprijinul financiar al ordonatorului de credit, ceea ce e foarte bine. Ca să nu mai spun că, fără falsă modestie, am adus al treilea premiu pentru Teatrul Bacovia, la un festival de monodramă din Kosovo-Pristina, în regia lui Sorin Militaru, ca invitată la festivalul lor, MonoAkt. Iar în privința aceasta, odată cu prezența mea acolo, la Kosovo, și cu acest premiu, Bacău-Fest Monodrame a intrat sub umbrela Institutului Internațional de Teatru, ceea ce înseamnă că de acum putem vorbi în limbi străine în privința festivalului. Am fost acceptați, chiar dacă cv-ul festivalului era suficient pentru ca să

aibă loc sub umbrela Institutului de Teatru, dar mai erau de făcut câțiva pași, pe care i-am parcurs ușor-ușor și, din 2019, Bacău-Fest Monodrame va fi internațional. Gala Star avea ideea de internațional, dar eu am considerat că a fi internațional nu înseamnă doar a invita un străin, doi, trei pe aici. Nu, am făcut pașii care trebuiau făcuți și a devenit internațional cu acte în regulă. Și cu alte deschideri, și cu oportunități, așa cum cred eu că se face. Cine va veni după mine și are idei mai bune, să le pună în valoare!

- Să sperăm că se va derula în continuare și că va fi finanțat. Mai aveți și alte proiecte legate de colectiv?

- Nu pot să mă lansez acum, pentru că în teatru lucrurile nu sunt totdeauna exacte. Mai iese unul la pensie, se mai îmbolnăvește altul, mai murim, Doamne, ferește! Teatrul e un mecanism viu. Aici, oricât aș fi eu de programată și de programatoare de programe trebuie să țin cont permanent de ce se întâmplă practic, în timp, în teatru. Continuăm proiectul „Spectacole de lectură”, care a fost de succes, propunându-se prin el lectura unor texte clasice ale unor dramaturgi români. Știu că plac și se pare că da, publicul băcăuan are aplecare spre textul clasic, dar iată că doamna Florica Ichim, care iubește acest teatru mi-a trimis o cutie întreagă de texte contemporane, care s-au lansat la festivalul de la Sibiu. Și atunci programul de spectacole-lectură va „suferi” o schimbare benefică pentru spectatori și pentru actori, pentru că vom începe să facem cunoscute aceste texte contemporane. Programul se susține și prin culturalizarea publicului, nu a maselor.

Emisiunea de pe TVR 2, anunțată la începutul lui octombrie 2018, „Drag de România mea”, promite să fie răsăritul unui oaspete cu soare în glas și fereastră în inimă...!

E timpul cântului de pasăre al gurii de cuib, de cer al ochilor, de brațe ale îmbrățișării... E timpul urcării în bătaile inimii la văzduhul lăuntric omenesc, unde râde un înger, e timpul când Paul Ciprian Surugiu-Fuego va răsădi flori muzicale, ale sale flori și ale vulturilor și vulturitelor muzicii românești ce sus, lângă soare, sărută gura veșniciei și-nveșnicește sărutările noastre...!

„Drag de România mea” e dragul său românesc și e dragul românesc al nostru, românii cu cinstea, curățenia, ruga și jertfa noastră, clădite în zid crenelat jur-împrejurul inimii mari, în formă de patrie...!

Da, există un anume drag, doar unul în lume, dragul românesc, așa cum e dorul românesc, doar unul și el în lume! Dragul acesta, numai și numai românesc este din octombrie 2018 cernut ca o ninsoare proaspătă de cântec și poem peste țară...!

Emisiunea s-a lansat într-o galantă serbare de televiziune estetizată, pe 7 octombrie a.c. și va emite în continuitate, pe firul a două ore, între 15 și 17 ale fiecărei duminici. Spre a intra în fascinanta atmosferă a familialului spectacol creat de Fuego, propria-i prezentare sprijină mai mult decât oricine curiozitatea telespectatorului:

„Proiectul acesta se vrea a fi o celebrare a calității! Cei care mă cunosc știu că nu mă implic în orice fel de inițiativă. Oamenii știu că eu fac lucrurile cu seriozitate, astfel că și această emisiune va fi tratată la fel, încercând să o transform într-o frumoasă poveste despre România. Vor fi mai multe gale, distincte, cu eroi, oameni talentați, copii, emoții și valori pe care nimeni nu le poate contesta. Voi aduce tot felul de personalități, simboluri și voi încerca să îmbrac altfel ceea ce are țara mai frumos și mai special – arta și cultura sa! Asta pentru că mi-e drag de România mea!”

Aurel V. ZGHERAN

Bacăul lui Alecsandri sau 1+2

Participanții la ediția-test a „Alecsandriadei” (Bacău, 7-10 iunie 2017) au fost anunțați că urbea natală a lui Alecsandri și Bacovia pregătește o manifestare mai amplă pentru 2018. Era simplu de dedus chiar din sigla Reuniunilor Culturale de atunci: *Vasile Alecsandri – 199*, iar pentru început au fost programate momente amintind de trecutul cultural mai îndepărtat ori mai apropiat: vizitarea perimetrului *Alecsandri* (piațeta Casei de Cultură „Vasile Alecsandri”, statuia poetului, Casa de Sfat și Citire „Vasile Alecsandri” (monumentul istoric *Casa „Vasile Alecsandri”*), locul fostului „Ate-neu cultural”, bustul poetului și Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Universitatea „Vasile Alecsandri” ș.a.

Evenimentul nr.1: **Reuniunile Culturale „Alecsandriada”** (ediția a II-a, 23-26 mai 2018). Meritul esențial a revenit Consiliului Județean Bacău, care și-a atras colaboratori de nădejde pentru un program dens: prelegerea „A-ul și B-ul literaturii române, ivite în Bacău” (Vasile Alecsandri și George Bacovia, în viziunea criticului literar Grigore Codrescu); lansări de carte: „*Casa din cuvinte... – pro Alecsandri*” (documentar, antologie și intervi-

uri de Ioan Dănilă), respectiv antologia poezilor și dramaturgilor debutanți, prezentate de Daniel Nicolescu și Dumitru Brăneanu; un panoramic editorial și publicistic (cărți și reviste din țară și din ținuturile locuite de români); o dezbatere pe tema „Dramaturgia românească contemporană, încotro?” După întâlnirea cu scriitorii la Colegiul Național „Vasile Alecsandri” din Bacău și recitalul de la statuia poetului, din Piața Tricolorului („Voci de AED pentru *ALECSANDRI*”), s-a asistat la două spectacole: „De la *Miorița*, la *Andrii Popa*” (cu elevi de la Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Palatul Copiilor, „Școala steluțelor”, din Bacău, și cu cei de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Chișinău, cu concursul profesorului-rapsod Gheorghe-Jan Iscu) și respectiv piesa lui Vasile Alecsandri „Piatra din casă”, jucată de trupa Teatrului Municipal „Bacovia”. A doua zi, grupul din Basarabia a ținut să se fotografieze în fața Casei „Vasile Alecsandri”.

Evenimentul nr. 2 a: **Bicentenerul nașterii lui Vasile Alecsandri** (14 iunie 2018, adică în ziua când s-au împlinit 200 de ani de la apariția celui ce va deveni poetul național al românilor de până la ivirea lui Eminescu). Inițiativa a aparținut Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău, prin Societatea Cultural-Științifică „Vasile Alecsandri” Bacău, sprijinite de Primăria Municipiului Bacău, filiala locală a Uniunii Scriitorilor, Centrul de Cultură „George Apostu” ș.a. Directorul Servi-

ciul Județean Iași al Arhivelor Naționale, Florin Cîntic, a adus cu sine copia mitricii de naștere a lui Vasile Alecsandri (cf. Gh. Ungureanu, „Câteva date inedite despre familia și vieța poetului Vasile Alecsandri”, în „Cetatea Moldovei”, Iași, anul IV, vol. IX, nr. 5, mai 1943, pp. 254-268):

Mărturie de mitrică

Prin care se face știut duhovniceasca Decasterie a Mitropoliei Moldovii că după încredințarea ce s’au luat prin sprafcă, s’au aflat pentru dumnealui Vasile Alexandri că la anul 1818 luna Iunie 14 s’au născut în târgul Bacăului, din pravoslavnicii legiuții săi părinți, dumnealui spatarul Vasile Alecsandri cu soția sa Elena născută Cozoni, căruia atunci prunc, lucrările sfântului botez în drept slăvitoarea noastră credință, după așezământurile sfintei și marea biserică a răsăritului, i s’au săvârșit de preotul Ioan dela Biserica Precista din arătatul târg, la 22 a aceleiași luni Iunie, iar nași i-au fost moșul său, dumnealui Mihalachi Cozoni. Drept aceea, spre încredințarea nașterii și a botezului în pravoslavie a numitului Vasile Alecsandri, fiind mai sus pomeniților săi părinți, i s’au dat această mitrică deasupra cu iscălitura Înalt Prea Sfințitului Mitropolit al Moldovii și cavaler I. I. Veniamin, iar gios adevărită cu punerea peceții și cu iscăliturile cilenurilor acestii Dicasterii. 1835. Iulie 12, No. 333” (apud Gh. Ungureanu, *Ibidem*, p. 262).

Bacăul lui Alecsandri sau 1+2

Sunt confirmate ulterior aceste date de Academia Română (portretul lui Vasile Alecsandri din Cabinetul de stampe al Bibliotecii Academiei Române consemnează anul 1818, ca și dicționarele literaturii române din 1979 până în 2016, editate sub egida celui mai înalt for științific și de cultură), de Uniunea Scriitorilor din România, prin revista „România literară”, și de istorici literari precum Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Georgeta Antonescu, Alexandru Piru, Florin Faifer ș.a.. O remarcă: dintre cei cinci ani vehiculați în legătură cu data și locul nașterii lui Alecsandri (1818, 1819, 1820, 1821, 1822), doar anul 1818 dispune de document.

Momentele zilei de 14 iunie 2018: inaugurarea bustului scriitorului (în holul Facultății de Litere; sculptor, Mihai Bejanariu), de către acad. Eugen Simion și de către secretarul de stat în Ministerul Culturii și Identității Naționale, Gheorghe Popa; colocviul științific „Alecsandri, băcăuanul” (Amfiteatrul „Dimitru Alistar”), la care au mai participat specialiști de la Serviciul Județean Iași al Arhivelor Naționale,

Muzeul Național al Literaturii Române Iași și de la Institutul de Filologie Română „Al. Philippide” Iași; comunicarea „Casa Alecsandri din Bacău, spre o certitudine” (dr. Simona Drob, directoarea Direcției Județene pentru Cultură Bacău, despre Programul „2018 – Anul European al Patrimoniului Cultural”) și expoziția de carte și documente în care este prezentă informația: „Vasile Alecsandri, n. 14 iunie 1818, Bacău”. Cei doi invitați de onoare au primit din partea rectorului Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău, prof. univ. dr. ing. Carol Schnakovszky, diplome de excelență, iar Dumitru Brăneanu, președintele Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România, a înmănat academicianului Eugen Simion, la aniversare, o cupă omagială.

Evenimentul nr. 2 b: **Bicentenerul botezului lui Vasile Alecsandri** (22 iunie 2018, când s-au împlinit 200 de ani de la încreștinarea lui Vasile Alecsandri). Aceeași mărturie de mitrică spune: „**Vasilică este născut la 14 iunie 1818 în târgul Bacăului, botezat în lege pravoslavnică de**

preotul Ioan de la biserica numită Precista din Bacău; iar nănaș i-au fost moșul său Mihalache Cozoni. Părinți: spatarul Vasile Alecsandri, mama spătăreasa Elenco Alecsandri, născută Cozoni”. (Însemnare olografă a lui Vasile Alecsandri – tatăl poetului – pe versoul *Mărturie de mitrică* eliberate de Mitropolia Moldovei, la 12 iulie 1835; apud Gheorghe Ungureanu, *Ibidem*, p. 262. Notația este rezumatul mărturiei de mitrică, în care se precizează că botezul lui Vasilică „s’au săvârșit de preotul Ioan de la biserica Precista din arătatul târg, la 22 a aceleiași luni Iunie” – *Ibidem*.)

La Biserica „Precista”, s-a asistat la un eveniment cultural-religios, cu colaborarea Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Proto-popiatului Bacău, Parohiei „Precista” Bacău, Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău, Primăriei Municipiului Bacău, filialei locale a Uniunii Scriitorilor din România, serviciilor județene Neamț și Bacău ale Arhivelor Naționale, Societății Cultural-Științifice „Vasile Alecsandri” Bacău (inițiatoarea ambelor evenimente: din 14 și 22 iunie 2018) ș.a. Prin osârdua preotului paroh Mihail Tomozei, au fost expuse cărți religioase din secolul al XIX-lea și obiecte de cult din aceeași perioadă (inclusiv o cristelniță), din patrimoniul „Precistei”.

Se poate spune că nu întâmplător evenimentele din mai-iunie 2018 au cuprins miezul calendarului dedicat Centenarului Marii Uniri. Prin aceasta s-a pecetluit adevărul cu privire la data și locul nașterii lui Vasile Alecsandri: 14 iunie 1818, Bacău.

Ioan DĂNILĂ

Jurnalul unui „festival mic“

Urmare din pag. 1

până ce au intrat spectatorii în sală, a tot frământat un aluat și, deloc în joacă, l-a transformat într-un *scârbavnic mădular*, cum ar zice călugărul, și apoi în replica sa feminină, stârnind rumoarea unui public tâmpițel, care nu cred că a înțeles prea multe din mesajul spectacolului, cu toate că la final s-a trezit palmuit și făcut vinovat de reacțiile antisemite ale unor semeni.

Vineri, 14. Zi de sărbătoare, plină în evenimente literare. Am participat la Sfânta Liturghie, apoi m-am îndreptat spre Biblioteca Județeană, unde, la ora 12, au început Colocviile revistei *Ateneu*. Deschise de Carmen Mihalache, managerul publicației, acestea s-au vrut un fel de *unirea artelor*, dar s-au limitat în cele din urmă doar la tematica înscrisă pe afiș: *Romanul istoric, între realitate și ficțiune*. Moderate discret de Marius Manta, discuțiile despre *ceva ce nu există*, conform afirmației tranșante a prozatorului Eugen Uricaru, n-au adus nimic nou, dar ne-au lăsat să înțelegem că, vorba lui, *Romanul istoric are un mare viitor, întrucât tot ceea ce trăim e istorie*. Conchizând, la rândul său, că *Orice roman istoric are antene foarte bine înfipte în realitate*, criticul Alex Goldiș a amintit de romanele obsedantului deceniu (Buzura, Țoiu, Preda), Doina Ioanid de cele aparținând lui Petru Cimpoșu, în timp ce Dan Petrușcă a fost de părere că *Paradigma lumii acesteia nu s-a așezat încă*, Gabriela Gîrmacea s-a oprit la *romanul istoric grafic*, iar Bogdan Alexandru Stănescu la *ideea de document*. Cu protagoniștii și cu alți invitați la *Bac-Fest* ne-am revăzut, după-amiază, la Centrul de Cultură „George Apostu”, unde a avut loc festivitatea de premiere a laureaților revistelor *Ateneu* și *Plumb*, precum și cea de acordare a premiilor Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor. Considerată de Petru Scutelnicu o *biblioteca de prieteni*, revista Asociației Culturale „Octavian Voicu” i-a încununat pe Ioan Culiță Ușurelu (istorie literară), Ioan Ticalo (critică literară), Eugen Verman (fidelitate), Gheorghe Ungureanu și Vasile Proca (proză), Ozana Kalmușki Zarea (muzică), dar n-a găsit niciun poet demn de premiu, deși poezie a publicat număr de număr. Juriul redacției ateniene a optat pentru Gabriela Gîrmacea (Premiul Special), Dan Petrușcă (poezie), Bogdan Alexandru Stănescu (proză), Alex Goldiș (critică și istorie literară) și Eugen Uricaru (Premiul de Excelență), în timp ce juriul condus de traducătorul Gheorghe

Iorga a ales dintre cei 28 de candidați ai Filialei USR pe Cristina Ștefan (poezie), Viorel Savin (proză), Constantin Călin (critică și istorie literară) și Victor Stan (Opera Omnia), cu premii speciale fiind recompensați, de asemenea, Ionel Necula, Vasile Ghica și Anița Nandriș Culda (aceasta, post mortem). N-au lipsit momentele umoristice, protagonist fiind Dumitru Brăneanu, care, după ce i-a pocit numele consilierii Ramona Florea, a încurcat plicurile laureaților, sustrăgându-l din buzunarul hainei domnului Constantin Călin și înlocuindu-l cu cel potrivit chiar în timp ce criticul vorbea în fața publicului.

Sâmbătă, 15. La prânz am pornit-o spre Observatorul Astronomic, unde a avut loc un recital de poezie orchestrat de Violeta Savu. Înțitulat pompos *Ubuntu – performance*, acesta i-a reunit în numele poeziei, alături de ea, pe Doina Ioanid, Ioana Nicolae, Claudiu Komartin, Dan Dediu, Gabriela Fecioru, Dan Petrușcă, Ioan Pop, Ștefan Manasie, Anastasia Gavrilovici, Radu Vancu, Bogdan Alexandru Stănescu, Emil Brumar, Mișoara Băluță, Ion Tudor Iovian, Tincuța Horonceanu Bernevic și Mirela Bălan, trași la sorti în această ordine de pe bilețelele afâmate de codițele merelor și perelor aduse într-un coș plimbat prin sala Planetariului. Total dezamăgit de producțiile lirice ale oaspeților, cu excepția nonconformistului ieșean, la ora 17 m-am dus la Teatrul Bacovia pentru a urmări dialogul dintre Mircea Cărtărescu și Radu Vancu, însă nici de data aceasta n-am fost dat pe spate, cum se spune, ambii mângâindu-se pe creștet în tentativa de a-și demonstra reciproc cât de mari sunt și cât de important e locul lor în istoria literaturii contemporane. Preocupat mai mult de *cucerirea propriului trup*, autorul *Orbitorului* ne-a spus-o deschis că nu mai crede în *puritatea actului de creație*, dar cum e în continuare o *sumă de paradoxuri*, după opinia preopinentului, a trecut rapid prin toate, încercând să întindă *punți peste generații* și să ne facă să înțelegem că *arta literaturii nu e ceva suportabil*, că *esența esenței acesteia este autonomia esteticului*, că poetul este un *element subversiv*, care trebuie să-și asume *propria interioritate*, după ce mai întâi a cucerit *succesiv lumea sa interioară*. Cea de a III-a zi a *Bac-Fest* s-a încheiat cu festivitatea de înmânare a premiilor actualei ediții și cu recitalul cantautoarei Anda Milea. Laureați de data aceasta au fost, în ordinea anunțată, Gheorghe Iorga (Premiul Special), Dan Dediu (debut),

Claudiu Komartin (poezie) și Ion Pop (critică / eseu), în timp ce Premiul Național „George Bacovia” a revenit lui Emil Brumar, singurul care l-a omagiat pe autorul *Plumbului*, dar nici el cu un text nou, ci cu unul scris cu ani în urmă, însă cu un umor nebun.

Duminică, 16. Lămurit cu ce oferă acest *festival mic*, după cum l-a definit însuși animatorul lui, Adrian Jicu, nu m-am urcat în autobuzul *Bacovia* și n-am fost atras nici de programul muzical stradal, inclus aiurea pe afiș, nici de *Bărbatul care aduce fericierea*.

Luni, 17. Până să pornesc spre Biblioteca Județeană, unde a fost vernisată expoziția *Bacăul lui Constantin Bursuc* (prezentată de Eugen Verman) și, apoi, către Teatrul Bacovia, unde a avut loc întâlnirea cu scriitorul Adrian Alui Gheorghe, am reușit să rezolv mai multe probleme ale începutului de săptămână și să revăd consemnările de față. Dialogul nemțeanului cu criticul Vasile Spiridon ne-a introdus în laboratorul său de creație și în lupta interioară care se dă între poet și prozator. Amintindu-și că înainte de 1989 venea de la Piatra Neamț pentru a urmări filmele videotecii de la teatrul băcăuan, Adrian e de partea scriitorilor care *chiar scriu și nu așteaptă să vină ceva de Sus*, fiind convins că *un poet este important în momentul când pune amprenta pe un cuvânt și că poezia este încărcată de sens, așa cum încărcată de sens e și rugăciunea*. Încând faptul că vreme de 14 ani a observat ce se întâmplă în jur și a scris zilnic, pentru ziar, *Cronica de 5 secunde*, consideră că nici la această oră *nu avem exercițiul libertății*, că *suntem o țară cu mentalitate de oameni săraci și că azi criza morală e extrem de profundă*, putând duce chiar la dezintegrare. A urmat o caricatură de spectacol pe versurile lui Bacovia și Ovidiu Genaru, pus în scenă de niște liceeni, care vorbește de la sine despre semnificația zicerii directorului festivalului, în chiar ziua de naștere a Poetului: *oraș mic, festival mic*. Și dacă în privința orașului e contrazis chiar de fotografiile fotoreporterului găzduite de bibliotecă și de statistica oficială, care ne arată că, la 1 iulie 2017, populația municipiului era de 197314 locuitori, adică mai bine de jumătate dintre băcăuanii ce trăiesc în mediul urban, eticheta pusă festivalului ar trebui să dea de gândit finanțatorilor, ce poate că așteaptă o altă imagine. Să organizezi un festival dedicat lui George Bacovia, în care Poetul și opera sa lipsesc, mi se pare o impietate!

In memoriam Alexandru Artimon

N. 14 septembrie 1938, în Coșula, județul Botoșani - m. 8 septembrie 2008, la Bacău. **Muzeograf, istoric, arheolog.** Este fiul agricultoarei Domnica (n. Ivanov) și al comerciantului Ion Artimon. A copilărit în localitatea natală, începându-și studiile la Școala Primară Coșula (1945-1949) și continuându-le la Școala Generală din Botoșani (1949-1952) și la vestitul Liceu „August Treboiu Laurian” (în prezent, Colegiu Național, 1952-1955). Fascinat de numeroasele personalități ivite în spațiul botoșănean și de bogata istorie a locului, a decis să se îndrepte, după un scurt stagiul ca profesor suplinitor la Școala Generală Cristești, județul Botoșani (1955-1958), către Facultatea de Istorie-Filozofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, fiind în perioada 1958-1963 student al Secției istorie universală. După obținerea licenței a fost repartizat la Muzeul de Istorie din Târgu Neamț (1963-1967), instituție pe care a condus-o încă de la început, în calitate de director, îmbogățindu-i colecțiile în urma cercetărilor arheologice efectuate pe șantierele de la Cetatea Neamțului, Ocea, Râzboieni, Ghindăoani și Petricani. Transferat, ca șef de secție, la Muzeul de Istorie din Suceava, a continuat investigațiile arheologice și în fosta Cetate de Scaun a Moldovei, făcând săpături la Suceava, Volovăț, mănăstirile Putna și Slatina ori aducându-și contribuția la organizarea unor manifestări științifice inițiate de instituția muzeală suceveană. Începând cu anul 1969 a devenit unul dintre oamenii de bază ai Muzeului Județean de Istorie din Bacău (actualul Complex Muzeal „Iulian Antonescu”), lucrând o perioadă ca muzeograf principal, apoi ca șef de secție, iar din anul 1992 ca director adjunct al instituției, funcție pe care a păstrat-o până la pensionare, în 2001. Preocupat îndeosebi de epoca medievală, a fost animatorul principal al șantiierelor arheologice de la Curtea Domnească din Bacău, de la Budești-Plopana, Cleja, Drăgești-Tătărești, Fărăoani, Fântânele, Gutinaș, Mănăstirea Cașin, Oncești, Onești, Oprișești-Răchitoasa, Rădeana, Sascut și Târgu Trotuș, dar și de la Adjudu-Vechi, în județul Vrancea. Rodul acestei munci

laborioase, soldată cu mai multe descoperiri importante pentru buna cunoaștere a istoriei din zona Moldovei, a fost valorificat în cadrul sesiunilor științifice organizate de filialele Arhivelor Naționale, instituțiile muzeale și de cercetare din întreaga țară, în peste 80 de studii, articole și note publicate în reviste de specialitate (*Analele Brăilei, AMCS, Arheologia medievală, Carpica, Revista muzeelor și monumentelor, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie, Studia antiqua et archeologica, Studii și comunicări, Zargidava* ș.a.), precum și în mai bine de 150 de recenzii, prezentări de carte, note și articole apărute în alte publicații (*Ateneu, Buletin Cultural Băcăuan, Orizonturi Noi, Sinteze, Steagul roșu, Vitraliu*) ori difuzate la posturile de radio și televiziune băcăuane și naționale. Dintre ele amintim doar *Câteva considerații asupra tezaurului monetar de la Cetatea Neamțului (sec. al XVII-lea)* – 1968, *Un mic tezaur de denari romani imperiali descoperit la Ghindăoani (județul Neamț)* – 1968, *Bisericile de piatră de la Sfântul Dumitru din Suceava* (1969), *Un tezaur monetar de aur din secolele XVI-XVII descoperit în comuna Ștefan cel Mare, județul Bacău* (1980), *Câteva considerații istorico-arheologice asupra bisericii din secolul al XIV-lea descoperită la Volovăț* (1981), *Contribuții arheologice la istoria orașului Bacău* (1981), *Orașul de reședință și zona sa înconjurătoare din Moldova și Țara Românească* (1986), *Noi contribuții arheologice privind Curtea Domnească din Bacău* (1986-1987), *Date istorice și arheologice cu privire la Curtea Domnească - Bacău* (1987), *Considerații istorico-arheologice privind geneza și evoluția orașelor medievale din sud-vestul Moldovei* (1993), care reflectă contribuțiile sale cele mai importante în domeniul istoriografiei. La acestea se adaugă câteva volume semnate ca autor sau coautor, începând cu studiul *Curtea domnească și Biserica Precista din Bacău* (în colaborare cu Pr. Constantin Mardare, Bacău, 1991), continuând cu *Bacău: Reședința voievodală* (în tandem cu Ioan Mitrea, Muzeul Județean de Istorie „Iulian Antonescu”, Bacău,

1996), *Județul Bacău – monografie* (colaborator, Bacău, 1996), *Civilizația medievală urbană din secolele XIV-XVII (Bacău, Tg. Trotuș, Adjud)* - Editura Documentis (Iași, 1998), *Orașul medieval Trotuș în secolele XIV-XVII. Geneză și evoluție* (Editura Corgal Press, Bacău, 2003), *Ștefan cel Mare și Sfânt în memoria băcăuanilor* (coeditor, cu Ioan Mitrea, și coautor, Editura Conexiuni, Bacău, 2004), *Enciclopedia județului Bacău* (coautor, Editura Agora, Bacău, 2004) și încheind cu *Istoria Târgului Trotuș din cele mai vechi timpuri până la Marea Unire din 1918* (împreună cu Petre Bogdan, Editura Corgal Press, 2008). Cu profesorul Dumitru Ficuță a realizat, de asemenea, filmul documentar *Bacăul în vremea lui Ștefan cel Mare*. Sub conducerea profesorului universitar dr. Victor Spinei, în 1999 și-a susținut teza de doctorat cu tema *Civilizația medievală urbană din sud-vestul Moldovei în secolele XIV-XVI (centrele urbane Bacău-Târgu Trotuș-Adjud)*, obținând titlul de doctor în istorie, lucrare apreciată ca o contribuție indispensabilă specialiștilor interesați de medievistică. După pensionarea grăbită de oficialități, continuă colaborarea cu muzeul băcăuan și, în calitate sa de expert în arheologie, lucrează în cadrul Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Bacău, fiind totodată membru al Comisiei Zonale Nr. 2 a Monumentelor Istorice, calitate în care s-a implicat în salvarea tezaurului patrimonial al județelor Bacău, Galați, Vaslui și Vrancea. A fost, de asemenea, un membru activ al Comisiei de Istorie a Orașelor din România, din septembrie 2002 făcând parte din Comitetul CIOR. Pentru importanta sa contribuție în domeniul muzeologiei, arheologiei și istoriei a fost răsplătit cu diverse premii și distincții, între care amintim Diploma de Merit a Ministerului Culturii și Cultelor (2003) și Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler (2004), acordat pe Președinția României. De asemenea, pentru aportul la cunoașterea trecutului vechiului oraș medieval, Consiliul Local al Comunei Târgu Trotuș i-a acordat, în 2003, titlul de Cetățean de Onoare. ►

Remember Mircea Dinutz

N. 24 septembrie 1948, în Bacău – m. 19 februarie 2013, la Focșani. **Critic și istoric literar, publicist, profesor, redactor.** Este fiul familiei Paraschiva (n. Dinutz), casnică, și Petrea Denutz, muncitor la Fabrica de Hârtie „Letea“. Copilărește în cartierul cu același nume, începându-și studiile la Școala Generală Nr. 8 (1955-1962) și continuându-le la Liceul Nr. 3 din Bacău (1962-1966, în prezent Liceu cu Program Sportiv). După obținerea bacalaureatului este admis la cursurile Institutului Pedagogic din localitate, frecventând Secția Limba și Literatura română (1966-1970). Scrie poezie și articole de critică literară, în perioada studenției conducând ședințele Cenaclului literar „Lucian Blaga“ al Casei de Cultură a Sindicatelor „Vasile Alecsandri“ din Bacău, frecventat, între alții, de prozatorul Sorin Preda și traducătorul Gheorghe Iorga. Ca poet, debutează cu poemul *Întoarcere*, publicat de revista *Ateneu*, în numărul său din iunie 1969, iar în ipostaza de critic, tot atunci, cu o recenzie la romanul *Coborând*, de Paul Georgescu, inserat în paginile revistei studențești *Gaudemus*, în redacția căreia va figura în ultimul an de studii. Primește repartiție la Școala Generală Nr. 1 Schitu Frumoasa, comuna Balcani, județul Bacău, predând aici limba și literatura română în anul școlar 1970-1971. Își desăvârșește apoi studiile universitare, urmând, da capo, cursurile Facultății de Filologie a Universității din București (1971-1975), luându-și licența în Limba și Literatura română - Limba latină. S-a integrat repede în atmosfera culturală bucureșteană, frecventând atât ședințele Cenaclului de critică literară coordonat de Eugen Simion și cele ale Cenaclului „Junimea“, îndrumat de Ovidiu S. Crohmălniceanu, cât și spectacolele de teatru, concertele și vernisajele programate în această benefică perioadă. Este încadrat ca profesor de literatură română la Liceul Minier Rovinari, județul Gorj (1975-1976), dar în intervalul februarie-august își întrerupe activitatea de la catedră, satisfăcându-și stagiul militar la o unitate din orașul Vânjul Mare, județul Mehedinți. Revine, după libe-

rare, pe meleagurile natale, ocupând un post de muzeograf la Muzeul de Istorie și Artă din Bacău (1976-1979) și coordonând, împreună cu poetul Octavian Voicu, bunul mers al ședințelor Cenaclului revistei *Ateneu* (1976-1978), la care participau, alături de redactorii Sergiu Adam și Vlad Sorianu, Victor Croitoru, Gheorghe Iorga, Octavian Opriș, Dan Petrușcă, Tatiana Scorțanu și alte tinere talente, afirmate între timp. După aproape un deceniu de exercițiu ca recenzent, în iunie 1978 încredințează revistei în care a debutat primul articol de critică literară, *D. D. Pătrășcanu – Spontaneitate și influențe*, urmat de-a lungul anilor de alte câteva zeci, inserate în paginile unor publicații de cultură precum *Acolade*, *Ateneu*, *Amphitryon*, *Antares*, *Argeș*, *Bucovina literară*, *Cartea*, *Carpica*, *Confluente*, *Contemporanul*, *Contra-atac*, *Convorbiri didactice*, *Convorbiri literare*, *Cronica veche*, *Hyperion*, *Limba și literatura română*, *Luceafărul*, *Plumb*, *13 Plus*, *România literară*, *SLAST*, *Spații culturale*, *Vatra veche*, *Viața Românească*, *Viața studențească*, *Universitatea comunistă*, *Vitrăliu*, dar și în cele ale ziarelor locale *Acțiunea*, *Democrația*, *Jurnalul de Vrancea*, *Milcovul*, *Preocupări*, *Steagul roșu*, *Vîitorul*. În același an e distins cu Premiul I pentru trei eseuri despre opera lui George Bălăiță, scriitor pentru proza cărui a făcut o adevărată pasiune. Un an mai târziu e promovat director al Casei de Cultură din orașul Slănic Moldova (1979-1982), calitate în care va revigora activitatea acesteia, punând în valoare talentul actorilor Teatrului Popular, potențialul creator al dramaturgilor Mihai Freamăt și Marin Cimponeriu, animând, mai ales vara, viața culturală a stațiunii. În 1982 renunță la funcție și se transferă, pe un post de instructor artistic, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Municipiul Onești, unde se va implica în activitatea cineclubului și a Teatrului Popular, a Cenaclului „Junimea Nouă“ și a Societății Culturale „G. Călinescu“, organizatoarea apreciatei manifestări, „Zilele Culturii Călinesciene“. În același an e inclus de poetul Constantin Th. Ciobanu, cu proză, în antologia aniversară *Jurnalul literar II*, dar în-

cepând cu februarie 1984 părăsește și Oneștiul, pentru a deveni administrator al Întreprinderii Cinematografice Județene Vrancea. Obligat să demisioneze în primăvara anului 1986, în urma conflictului cu autoritățile locale, rămâne câteva luni șomer, își găsește cu greu un post de pedagog la Liceul Industrial Nr. 1 Focșani (1986-1987) și, după o perioadă nu mai puțin agitată, unul de profesor suplinitor la Liceul Economic din orașul Unirii și la Școala Generală Doaga, comuna Garoafa (1987-1990). Evenimentele din decembrie 1989 îl scapă de calvarul navei între cele două instituții și localități, după concursul susținut la Inspectoratul Școlar ocupând, începând cu 1990, postul de profesor titular al Liceului „Al. I. Cuza“ din Focșani. Abia aici își va putea demonstra adevăratele sale calități de dascăl, venind în sprijinul elevilor atât prin lecțiile meticuloase pregătite și predate, cât și prin bibliografia recomandată și comentată nu doar în orele de curs. A coordonat, în acest sens, mai multe numere tematice ale *Revistei noastre*, cunoscuta publicație a liceului, acordând spațiu analizei operei lui Mihai Eminescu, Marin Preda, Lucian Blaga, George Bacovia, Camil Petrescu și Liviu Rebreanu, apreciate de cititori și distinse cu importante premii la concursul revistelor școlare. Fondează, împreună cu alți scriitori focșăneni, revistele cu profil literar *Revista V* (1990-1994) și *Salonul literar* (1998-1999), la aceasta din urmă fiind și redactor. Din 1997 se transferă la cealaltă mare instituție preuniversitară din Focșani, Colegiul Național „Unirea“, unde desfășoară, pe lângă laborioasa activitate de la catedră, și o susținută activitate literară, coordonând, alături de Toader Aioanei, lucrările Cenaclului literar „Hyperion“ (2004-2006) și continuând să publice, dând consistență și activității editoriale. Debutează, astfel, cu studiul critic *Marin Preda. Patosul interogației* (Editura Pro Juventute, Focșani, 1997) și, după o primă colaborare cu Editura Corgal Press din Bacău (*Textul literar; Orizonturi de lectură*, împreună cu Ecaterina Crețu, Georgeta Cosma și

Remember Mircea Dinutz

Lucreția Dragomir, ediția I, 1999; ediția a II-a, 2000; ediția a III-a, 2003), oferă Editurii Porto Franco din Galați nu mai puțin de patru ediții critice (Mihai Eminescu - *Sărmanul Dionis*, 1991; Duiliu Zamfirescu - *Lydda*, 1992; Duiliu Zamfirescu - *Viața la țară*, 1992; Camil Petrescu - *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, 1993), la care a scris prefetele, tabelele cronologice, notele critice, bibliografice și reperele istorico-literare. Sub coordonarea prof. univ. Dumitru Micu, în 2001 redactează capitolele *Poezia pașoptistă și Modernismul* pentru manualul destinat clasei a IX-a, *Limba și literatura română* (Editura Constelații, București), care a primit avizul favorabil al Consiliului Național pentru Aprobarea Manualurilor, dar nu și pe cel al Ministerului de resort, neputând intra oficial în circuit, decât ca manual auxiliar. Tot în 2001, publică cel de-al doilea volum personal, *Popasuri critice* (cu o postfață de Petre Isachi și tabel cronologic de Eugen Budău, Editura Psyhelp, Bacău), iar peste patru ani va iniția, împreună cu regretatul Alexandru Deșliu, seria „Scriitori vrânceni contemporani”, în care publică, în tandem, la Editura Pallas din Focșani, volumele *Virgil Huzum* (2005) și *Ion Larian Postolache* (2006). După dispariția bunului său prieten, continuă opera începută, publicând la aceeași editură, în nume propriu de data aceasta, al treilea volum al seriei, *Florin Muscalu* (2007), iar la Editura Terra (Focșani, 2009), cel de-al patrulea tom: *Dumitru Ioan Denciu*. La acestea se adaugă volumul *Tablete de duminică* (Editura Pallas Athena, Focșani, 2008), dar corolarul activității sale de critic literar îl constituie, cel puțin până acum, sinteza *Scriitori vrânceni de ieri și de azi* (Editura Ziggotto, Galați, 2011), care a stârnit numeroase controverse, mai ales printre cei vizați de acida sa pană. Ei i se alătură cea de a treia carte de critică, *Anamneze necesare* (Editura Rafet, Râmnicu-Sărat, 2012), distinsă cu Premiul „Dumitru Pricop” pentru critică al Festivalului Internațional de Creație Literară „Titel Constanti-

nescu” (2012) și, postum, volumele *Confesiuni provocate* (Editura Nico, 2013), scris în colaborare cu Rodica Lăzărescu, *Editoriale* (2013) și *Arcade critice* (2014), ambele, Editura Pallas Athena. Și-a valorificat, totodată, experiența redacțională, fiind succesiv redactor al revistei băcăuane *13 Plus* (1998-2001), redactor-șef al revistei focșanene *Oglinda literară* (2002 - 2003), redactor (2004-2007) și redactor-șef (2008-2013) al celeilalte reviste ce apare la Focșani, *Pro Saeculum*. În calitatea sa de critic nu a refuzat nici tinerii scriitori care i-au

cerut opinia, scriind prefete la volume semnate de Georgeta Mocanu, Teodora Bratu, Ioana Alexandru, Monica Goia, Ruxandra Horodinschi, Andreea Dumitru, Andra Rotam și Ana-Maria Cornilă, fiind la rândul lui inclus cu un text critic în volumul *O antologie literară* (Editura Valman, Râmnicu-Sărat, 2007). Recunoscându-i-se valoarea operei sale critice, în 2001 a fost primit ca membru în Asociația Scriitorilor Profesioniști, iar în martie 2008 și în Uniunea Scriitorilor din România, activând în filiala acesteia de la Bacău.

Constantin Ciosu - 80

N, 29 septembrie 1938, în Moinești, județul Bacău. **Caricaturist**. Este fiul Elenei (n. Olaru), casnică, și al funcționarului Adrian Ciosu. A copilărit în orașul natal, începându-și studiile în 1945, la Școala Primară din localitate și absolvind, în 1958, cursurile Liceului Teoretic (în prezent, Spiru Haret). În liceu, a avut șansa să-i cadă în mână o revistă *Urzica* și, fascinat de cele descoperite, a realizat primele caricaturi, debutând în paginile prestigioasei publicații la 28 februarie 1953. S-a îndrăgostit pentru totdeauna de acest domeniu, ajungând azi unul dintre cei mai mari caricaturiști ai lumii. După o experiență de contabil la Oficiul Bunuri Comune din Moinești (1958-1960) și efectuarea stagiului militar, s-a numărat printre studenții Facultății de Arte Plastice a Institutului Pedagogic din Cluj-Napoca (1962-1964), unde i-a avut ca profesori, între alții, pe Leonid Elaș și Alfred Grieb. Repartizat, la absolvire, în învățământ, a lucrat numai ca profesor de desen, mai întâi la Liceele Nr. 1 și 3 din Bacău (1964-1975), apoi, din 1976, până la pensionare (2000), la Școala Generală Nr. 5 din urbea lui Bacovia. A continuat să deseneze și să picteze, expunând lucrări de pictură, afișe și caricatură, iar în paralel a publicat desene și caricaturi în presă, optând în cele din urmă doar pentru caricatură. Expozițional a debutat pe 8 decembrie 1966, când publicul Galeriei de Artă din Bacău a avut prilejul să-i remarce ta-

lentul și aciditatea peniței, această primă expoziție personală fiind urmată de alte 11 vernisaje similare: Teatrul Bacovia (1968, 1969, 1970), Galeriele de Artă (1972, 1999), Galeria Flacăra Iașului (1974), Galeria Satirei și Umorului „Paradox” Galați (2003); Galeria de Artă Urziceni (2007), Galeria din Pod Brăila (2008), Muzeul de Artă Craiova (2010) și Romexpo-Gala Viața Medicală București (2011). La acestea s-au adăugat expozițiile de grup de la Suceava (1974), Bacău (1989), Iași, Galați, Brăila, Huși (2000) și București (2008, 2011), dar și prezențele în cadrul expozițiilor naționale vernisate la Bacău, Iași, Suceava, Petroșani, Târgu Mureș, Brăila, Galați, Focșani, Vaslui, Tulcea, Timișoara, Deva, București, Gura Humorului, Urziceni, Bistrița și Constanța. Remarcat peste tot în lume, a vernisat expoziții personale la Skopje (Macedonia, 1975) și Saint-Just-Lemartel (Franța, 2011), cele mai bune caricaturi ale sale figurând și în expozițiile internaționale deschise la Skopje (Macedonia), Gabrovo (Bulgaria), Liubliana (Slovenia), Novisad, Belgrad (Serbia), Ancona, Vercelli, Tolentino, Bordighera, Pescara, Asti (Italia), Montreal (Canada), Istanbul, Ankara, Akşehir, Bursa (Turcia), Atena, Rodos (Grecia), Knokke-Heist, Beringen, Kruishoutem (Belgia), Legnica, Varșovia (Polonia), Tokyo (Japonia), Daejeon (Coreea), Presov (Slovacia), Teheran (Iran), Taipei (Taiwan),

Kiev (Ucraina), Zemun (Iugoslavia), Stuttgart (Germania), Porto (Portugalia), Viaden (Luxemburg), Zagreb (Croatia) și Haifa (Israel). Cele peste 150 de participări la saloanele de caricatură n-ar fi fost posibile dacă în cei 65 de ani de la debut nu ar fi susținut, zi de zi, rubricile sale de caricatură din publicațiile *Steagul roșu*, *Deșteptarea*, *Ziarul de Bacău*, *Ateneu* și *Viața medicală* ori dacă nu ar fi colaborat la alte prestigioase reviste și ziare din țară și străinătate. Din impresionantul șir al acestora amintim doar *Adevărul*, *Arcașu*, *Astra*, *Ceahlăul*, *Contemporanul*, *Cronica*, *Cronica veche*, *Dum-dum*, *Epigrama*, *Familia*, *Flacăra*, *Flacăra Iașului*, *Haz*, *Magazin*, *Poarta sărutului*, *Plumb*, *Rebus*, *Ridendo*, *Steaua*, *Tomis*, *Tribuna învățământului*, *Urzica*, *Vitraliu*, *Ziua*, iar din străinătate: *Osten* (Macedonia), *Jez* (Iugoslavia), *Palante* (Cuba), *Akrep* (Cipru), *Punch* (Anglia), *Euro Jeux* (Franța), *Pardon*, *Berliner kurier*, *Euelenspiegel* (Germania), *Cartoon & Caricature Magazine* (Iran) ș.a. „Caricaturile acestui băcăuan universal - cum l-a numit Roni Căciularu, - sunt discriminatorii: se adresează numai oamenilor deștepți.“ Pamfletar redutabil, artistul nu are, cel mai adesea, nevoie de cuvinte, dar desenul său „vorbește cât 10 articole. Unde pune el penița, pune Dumnezeu un zâmbet. Cred că Cel de Sus încearcă, și astfel, să corecteze lumea. (...) Ironia e fină, umorul – de calitate, substanța e vie și concludentă.“ Iar aceste calități i-au fost remarcate, an de an, și de juriile concursurilor de caricatură, care, prin premiile date, i-au consolidat statutul de cel mai titrat caricaturist european. A obținut, astfel, nu mai puțin de 168 premii naționale și internaționale, anual participând la cel puțin 20 de saloane de caricatură. Din acest impresionant palmares fac parte Marele Premiu al concursurilor de caricatură și al festivalurilor de umor de la Timișoara (1983, 1984), București (2001), Deva (2007), Brăila (2007), Skoplie (Macedonia, 1975), Presov (Slovacia, 2004), Siria (2008); Premiul I la București (1975), Petroșani (1975), Focșani (1985), Vaslui (1986), Urziceni (2007), Bistrița (2009), Tolentino (Italia, 1983, 1993), Taejon

(Coreea de Sud, 1993), Beringen (Belgia, 1995), Knokke-Heist (Belgia, 1996, 2005), Teheran (Iran, 1996), Hanjing (China, 2003), Rhodos (Grecia, 2004); Premiul al II-lea la Călărași (2000), Skoplie (Macedonia, 1974), Istanbul (Turcia, 1977), Knokke-Heist (Belgia, 1981), Beringen (Belgia, 1990), 1991 Seul (Coreea de Sud, 1991), Presov (Slovacia, 2001), Londra (Anglia, 2008); Premiul al III-lea la Suceava (1979), Brăila (1982), Vaslui (1983, 1994), Focșani (1983), Huși (1989, 1990), Târgoviște (1998), Deva (2002), Gabrovo (Bulgaria, 1973), Tolentino (Italia, 1975), Vercelli (Italia, 1977), Knokke-Heist (Belgia, 1991, 1995), Ancona (Italia, 1993), Ankara (Turcia, 1993), Taejon (Coreea de Sud, 1996), Legnica (Polonia, 2003), Teheran (Iran, 2005), Cadogno (Italia, 2008), Daejeon (Coreea de Sud, 2008) și Olen (Belgia, 2009). Lor li se adaugă Premiul Special al competițiilor de gen de la Vaslui (1974, 1984), Brăila (1980, 1984, 1989), Constanța (1997), Tulcea (2002), Vercelli (Italia, 1975, 1980, 1982, 1992), Aksehir (Turcia, 1976), Istanbul (1978, 1999, 2000, 2003, 2009), Ankara (1979, 1997), Tolentino (Italia, 1979, 2005), Djakarta (Indonezia, 1988), Ancona (Italia, 1991), Tokyo (1993), Okhotsk (Japonia, 1995), Zemun (Serbia, 1998), Daejeon (Coreea de Sud, 2001, 2009), Boechout (Belgia, 2002), Knokke-Heist (Belgia, 2003), Tabriz (Iran, 2004) și Skoplie (Macedonia, 2009), Premiile de Excelență ale confruntărilor similare de la Deva (2001, 2004), Ploiești (2002), Galați (2007), Tokyo (Japonia, 1988, 1990), Taipei (Taiwan, 1999), Premiul presei băcăuane (2006), Premiul Filialei Bacău a UAP (1998, 2007), Premiul revistei *Ateneu* (2008), Premiul de Excelență al Consiliului Județean Bacău (2009), Premiul presei la Kruishuotem (Belgia, 1985), Premiul Municipality Anankara la Aksehir (Turcia, 1993), Premiul Straordinario la Tolentino (Italia, 1999), Premiul de Succes la Ankara (Turcia, 1999), Premiul Tivoli la Legnica (Polonia, 1999), Premiul COVE la Kruishuotem (Belgia, 2007), Premiul Best cartoon prize la Daejeon (Coreea de Sud, 2006, 2007), Premiul Special al

Asociației Jurnaliștilor din Turcia (2009), zeci de mențiuni etc. Recunoscându-i-se competența a fost invitat să facă parte din juriile concursurilor de caricatură de la Skoplie (1976), Istanbul (2002), Beijing (2003), Chișinău (2005), Teheran (2006) și Urziceni (2008). Căutat nu doar de publicații, a dat curs și invitației editorilor, publicând volumele de caricatură *Gânduri nepieptănate* (Editura Junimea, 1971), *101 fabule fără cuvinte* (idem, 1974), *Curat murdar* (Editura Meridiane, 1974), *Dansul săbiilor* (Editura Facla, 1975), *Negru pe alb* (1975), *Grupa Junis* (Iugoslavia, 1978), *Ideii de gata* (Editura Albatros, 1981), *Din haz în haz* (1986), *Mai mare hazul* (Uniunea Artiștilor Plastici, București, 2000), „*Eu sunt Casandra, nene Iancule!*“ (Editura Viața Medicală, 2000), *Best of Constantin Ciosu* (Editura Crișan, 2008) și *Costumul lui Adam. Ascuns după cuvinte* (Editura Miram, Spania, 2011). Paleta editorială e întregită de micro-albumele de caricatură *Aveți-vă ca frații*, *Zâmbete în doi timpi*, *Hazuri cu necazuri*, *Nu pierdeți valiza*, *Poftiți la vernisaj*, *Umor din mână în mână*, *Ude și uscate*, *Instrumente și instrumentiști*, *Nu bateți la ușă*, *De toate pentru toți*, *Nu uitați măsura*, *Din față și din profil*, *Colocatarii la bloc*, *Umor la microfon*, *Cuvinte aproape potrivite*, *Foarte imposibile*, *Surprize vechi și noi*, *Linii și umbre*, *Vorbăria bat-o vina*, *Printre picături*, *Întâmplări de astă iarnă*, *Invenții și inovații* și *Umor cu barbă*, apărute în colecția „Liliput“ a Uniunea Artiștilor Plastici (1984-1985), de volumele *Mic tratat despre berbeci* de Mihai Buznea (Editura Coloniale, 2004) și *Costumul lui Adam - ascuns după cuvinte* de Dorel Schor, pe care le-a ilustrat. Acesta a apărut și în traducere spaniolă, la Editura NiramArt, sub titlul *El traje de Adán escodito detrás de las palabras. Con 50 caricaturas de Constantin Ciosu* (2011). Lucrările sale au fost incluse, totodată, în colecțiile muzeelor de artă din Bacău și Craiova, în cele ale Muzeului Caricaturii din Basel (Elveția) și în colecții particulare din România, Belgia, Elveția, Franța, Coreea de Sud, Germania ș.a.

adversitatea

ar putea fi descreșterea sau puțina reverie cu aspect coronar iar partea nevăzută să fie drapată și dusă înăuntru și decodarea să aibă cu ea părțile laterale suprapuse unei înclinări

există și adversitatea care mereu caută ceartă iar starea generală este precară și posedă intrări pe partea ascunsă

și totuși se fac eliminări când apar supliciile sau primii decapozi

amplitudinea unei desfășurări

este prima discordie amplitudinea unei desfășurări o reacție în lanț – patruzeci de acoperiri și durata atâtor ani care a cauzat sedimentarea și acutizarea contradicțiilor din interior ca și cele din partea pastorală iar cu fiecare adaos se adâncește și mai mult căderea sau lapidarea de care suntem sortiți și așteptarea devine tot mai nerăbdătoare

amendamentele

o suprapunere costisitoare suprafața alăturată este compromisă cele patru dependențe sunt dărăpănate iar primele eșuări sunt ale altercării

există un fond retractil duplicatele au retrase amendamentele și orice document este adus ca probă nu are autenticitate

și nici nu contestă adevărul dar susține apariția corvezilor și ultima departajare care a fost a primilor reproducători de nestemate pentru coroanele princiare

excludere

fosta expunere prima cuplare cu ultima reacție preondină face ocol demarării iar decepția își amână reprezentarea de pe urmă

sunt momente cu reacții neașteptate o mărime exagerat de înaltă

prezența custodică și revenirea la matcă aduce cu sine o stare tulburătoare promptitudinea-i fixată pe ultimul palier care-i și primul dintr-o excludere

Manuscris

trei dungi pe mijlocul zării

un studiu ignoră mersul pe jos subtilizarea acrobată desişul privirii și repetarea câtorva cvartaluri cu perceperea neștiută iar de fiecare dată se acoperă cu negăsirea sau cu tentația răsturnată o activare prin reîntoarcere ziua a treia este alcătuită din refren și căutătura are trei dungi pe mijlocul zării și totuși există returnarea astazică cu duble înțelesuri

la sfârșitul periplului

o paranteză prima duplicitate repetarea unei cauzalități uitate și reproducerea custodică la sfârșitul periplului

este o extremădură care înalță semnul senectuții

se perindă tocmirea sustragerea acatistelor iar redundarea surclasează totul și elefteria face semne discret cu efecte de moment peste alcudii și se continuă cu prezumțiile lăsate de arhondari

pavăza răsucită

printre dezvăluiri există coronarea o desfăcere piezișă suprapunerea hondarică iar desfătarea își continuă satisfacția fără opreliști și descătușarea privește cu nedumerire la apelul care-l fac contrarieni

este pavăza răsucită o prezumție contrastează iar succesiunea împreună cu repetarea ascultă aceeași sonată cu dezvăluirea unor rigori deturnate și lungile constatări care-au fost amânate

acordurile siderale

predilecta își acoperă fața și răsucesce dilatarea pe suprafața unei șindilări iar cuplarea este lăsată în partea unde deznodarea a făcut pași înapoi

este participarea unor acroșări se opresc soluțiile în amestec există o separare contorsionată și efectele unei repetări accentuate când devansurile au fost depășite iar acordurile siderale

sunt încă în toi și repercutază jur-împrejurul

Iancu GRAMA

Răpire

Manuscris

IV

I

Pășteam herghelii de stele de aur
pe broboanele dimineții,

mâna văzduhului revărsa peste pajiști unduiri crude
și sfinte culori tresăltau în cântarea sulfinei,
o, pruncie, încântată de blânde minuni!

Și tocmai atunci
am călcat în urma celui nebun.

Poate simți umbra străină cum
se-nfășoară cu trupul meu,
străvezie haină de carne și de os
și prin pori ca un abur
intră în sânge un zeu fără tron. Chipul sinelui
osândă răsare în inima mea,
gândul cade-n cenușă ca-ntr-o albeață-nflorită

și alerg pe urme nebune năluca vârstei de-acum.

II

Se scaldă serafimi în rubinele zorilor!
De ce, Doamne, eu fug înapoi înspre noaptea
care se retrage în întunericul cel dinafară?
De ce se aud ușoare pocnituri, ca păstăile coapte,
când se deschid capcanele umbrei
în urmele celui nebun?
De ce dimineața aceasta atârnă
ca o flămură sfâșiată prin spini?

III

Chemări din azur pe vocalele luminii
înaltă ciocârliei în spirală.
Izbăviri neîncepute respiră în petale
de brebenei și de mierea ursului,
fragede punți ale unui vis exilat.

O trestioară alergând pe urmele vântului,
ca blestemul lui Iuda și mai de departe,
ca blestemul lui Cain
și ar fi fost un țipăt prăbușit înăuntru,
un fulger în arcanele nopții,
dar nu-i decât o tăcere complet vinovată.

Poveste
- abur pe-naltele creste,

bob de suspin
răpit de Iudacain.

Vedere din iadul inimii mele

I

Prin tenebre
Iudacainul smulge peceti.

Magazia de memorie rea,
o sferă de smoală-mpietrită peste
vechiul venin, răzvrătiri și frustrări
și ura, ca o tumoare,
scheletele răului ascunse în pumnul
unui zeu subconștient

și hruba de-ntuneric.

Mai jos
viperine și scorpii, nevăstuici și năpârca lui Cain
și țapii școliți în pustiul lui Azazel
și-aligatorii în știoalne-nfometați o mie de ani.

Și tu nu mai ai unde să fugi!

Și mai jos,
pâlnia beznei,
abis cutreierat de-un cal mai vânat ca moartea,
călărețul cu trupul de leu capul balaur
și coada-nfoiată a păunului,
în loc de picioare odgoanele sepiei, lațuri, capcane

și infern și infern și infern.

Și-n fundul prăpastiei cripta de cremene
și-n scobitură un cocon zăvorât.

- Recunoaște-te în coma acestui prunc,
deznădejde-ntărită cu turnuri, strigă Iudacainul,

confirmă și pieri!

Ioan ENACHE

* Poeme din volumul **Iudacainul**, în curs de apariție.

Răpirea fecioarei

În timpul ăsta, o întâmplare a făcut ca tot satul să intre în fierbere. Sunt episoade din existența unei comunități de oameni care, pe moment, le întrec, în ce privește dimensiunea morală, chiar și pe cele mai grave. Sigur, problema-problemelor era „semnarea cererii“ de intrare în gospodărie. Dar într-o seară, fata lui Gheorghe Chițoiu, om ce făcuse încă de la început cerere, că n-avea decât vreo treizeci de prăjini de pământ și patru băieți, plus Agripina, de 17 ani, a dispărut de acasă. S-a dat alarma în sat, milițienii au uitat de colectivă, la fel și activiștii, și au început căutarea fetei. Codana asta de 17 ani, cum ziceam, era de o frumusețe ce bătea la ochi, în așa fel încât orice băietan, dar ce zic eu orice băietan, că tot bărbatul, fie el și mai „bătrânel“, întorcea capul când se întâmpla să treacă pe lângă ea. Nu doar trupul, ca de șerpoaică, ademenea, ci, mai ales, ochii, ochii aceia de un albastru care bătea în verde, ochi mari, jucăuși, iar sub ei, nasul, fin, ai fi zis desenat de un meșter neîntrecut, și gura, cu buzele roșii, țuguiate, făcute anume pentru sărutat. Vorbăreață, fără complexe, fata asta i-a făcut pe mulți să simtă cum inima o ia la galop la vederea ei... Și așa, deodată, Agripina a dispărut... Au căutat-o în noap-

tea aceea peste tot, pe malul apei, în pădure, pe la marginea satului, au dat de știre în celelalte sate, dar nimănui nu i-a trecut prin cap să privescă în cabina camionului Cinematografiei, care era parcat chiar în fața căsoaiei unde se dădeau filmele, că la căminul cultural încă se lucra. Casa aceea, mare în comparație cu locuințele din jur, fusese, nu demult, sediul poștei, dar cum poșta își construise o clădire nouă, aici, într-o sală mare, rulau filmele trimise, săptămânal, de la regiune. Erau filme sovietice, despre viața fericită trăită de colhoznicii, în care cântau vestitele coruri „Piatnițki“ și din Voronej, erau filme de război – „Oameni curajoși“, „Căderea Berlinului“ și multe altele care prezentau eroismul ostașilor sovietici, jertfa lor uriașă pentru înfrângerea „fiarei fasciste“, iar lumea din sat umplea sala de nu putea să cadă un ac între oameni, așa erau adunați, ca sardelele... Operatorul, adică omul cu aparatul de filmat, era și șofer, un tânăr la vreo 23 de ani, frumușel și isteț, căruia toți îi spuneau Ionuț și cu care, de fapt, se și obișnuiseră. Dar cum s-a făcut, cum nu s-a făcut, că Ionuț și Agripina s-au îndrăgostit nebunește unul de celălalt, chiar așa, sub ochii satului, însă nimeni n-a observat asta. Ionuț era din oraș, locuia cu părinții, tatăl lui, unu' Ion Sachelarie era strungar la Întreprinderea mecanică, iar mama, Florica, lucra la bufetul din gară. Mai avea doi frați mai mici, iar băiatul, cum terminase armata, s-a și angajat la Întreprinderea Cinematografică. Și așa, într-o seară, când s-a întors acasă, și-a luat părinții deoparte și le-a spus clar,

apăsas și fără drept de replică: „Mamă, tată, aflați că de mâine eu mă însor!“ Pe moment, celor doi părinți nu le-a venit să creadă ce au auzit din gura băiatului lor, iar momentul acesta s-a prelungit într-atât, încât tânărul a înțeles că părinții sunt de acord. La urma urmei, și ei, părinții lui, tot din dragoste s-au luat cu un sfert de secol în urmă. Ionuț le-a explicat că o iubește foarte mult pe Agripina și că, deși părinții fetei nu sunt de acord să-și dea fata după un „ciofligar“, Agripina s-a hotărât să fugă cu dragostea ei la oraș, la el acasă. Iar în timp ce tot satul era în fierbere, căutând fata pierdută, la sfârșitul filmului, după ce și-a strâns aparatul de filmat și și-a luat rămas bun de la oameni, Ionuț s-a așezat la volan și dus a fost, cu tot cu iubita lui. Abia după trei zile s-a aflat de acest «aranjament» care, în cele din urmă, cum veți vedea, a avut un final fericit...

...Nu, nu o să mă opresc aici, pentru că știu că v-am făcut curioși, și o să vă spun că în vară, în sat, a fost nuntă mare. Cei doi tineri, mire și mireasă, cu nași, preoți, după datina străbună, și-au unit viețile oficial, adică la «Starea civilă», după care, la Biserică, preotul Dumitru Cristache săvârși Taina căsătoriei. Tot satul participă la nuntă. Cei doi tineri făcuseră ca, pentru vreo două zile, să fie «uitate» toate marile probleme legate de «semnături» pentru colectivizare, de planuri de viitor, de «dușmani de clasă»... Nașii erau din oraș, prieteni de familie cu mirele, el, Florin Dorobanțu, era un maestru cunoscut la depoul CFR, iar soția sa, Marieta, lucra la alimentara din centrul târgului. ▶

Răpirea fecioarei

- Să fiți fericiți și Casă de piatră, le ură, îmbrățișându-i pe miri, Florin Dorobanțu. Acesta era un bărbat tânăr, frumos la chip și înalt, venit de prin Oltenia, după soția lui, moldoveancă, pe care o cunoscuse, într-o vară, în stațiunea Eforie Sud, de la Marea Neagră. Se întâmplase că erau vecini cu Ion Sachelarie, tatăl lui Ionuț, deveniseră buni prieteni și acceptaseră cu bucurie să-i cunune pe copii...

- Casă de piatră..., spuse, mai mult pentru el, Alistir Calara, invitat de onoare la nuntă... Frumoasă-i tinerețea, continuă el, și această urare a noastră... Eu mi-am petrecut-o prin tranșeele Războiului și am pierdut-o și pe nevastă-mea... Măcar ei, frumoșii ăștia, să aibă parte de pace și de o casă de piatră... Ce crezi, părinte, că înseamnă expresia asta, „casă de piatră“, i se adresă Calara părintelui Costache, invitat de onoare și el la nuntă.

Preotul, care-și lăsase o-dăjdiile acasă și era „civil“, fu luat, oarecum, prin surprindere. Așa că încercă învățătorul Ionel Cobuz:

- E vorba, desigur, de un simbol, spuse învățătorul. Vrea să însemne, cred eu, întemeierea unei familii solide, care să-și ducă viața după datinele noastre, în înțelegere, în dragoste, în respect, cu grijă unul de altul și amândoi pentru copiii pe care o să-i aibă...

Între timp, „muzica“ își făcea treaba ei. Era formația cunoscută întregului sat, a lui Nicu Pălărieru, violonist, care tocmai atacase un tango celebru...

- ...Care să-și ducă traiul, până la sfârșitul vieții, în credința noastră din străbuni, în religia

noastră, interveni părintele Costache. Știu că dumneavoastră, domnule Calara, sunteți cu politica asta nouă, atee, și nu prea sunteți de acord... Dar, să nu uitați un mare adevăr: familia a fost și a rămas de esență divină. Asta a arătat-o însuși Mântuitorul nostru prin prezența Sa la Nunta de la Cana Galileii, dar și cu alte prilejuri... Orice s-ar întâmpla, oricâte lovituri va primi, familia nu va dispărea, pentru simplul motiv că ar dispărea însăși omenirea...

- Și eu am fost botezat, spuse, mai mult pentru el, Calara... Politica e politică și credința e credință... Eu mă gândeam, acum, că – din câte mi-a spus un profesor de istorie, din oraș, prin Occident se propagă, tot mai evident, pericolos de evident, ideea că familia e tot mai desuetă, că însăși ideea de „familie“ ar trebui să dispară... Mai mult, cică se «studiază» posibilitatea oficializării căsătoriilor monosexuale, unirii în familie a mirilor de același sex... Auzi, căsătorie între doi bărbați sau între două femei...!

- Eu nu cred asta, zise învățătorul Cobuz... Familia a existat dintotdeauna ca celulă de bază a societății omenești... Aici, în familie, se nasc pruncii, viitorii oameni... Aici, în familie, copiii sunt educați, crescuți în spiritul moralei noastre... Numai minți bolnave pot gândi la existența a doi soți bărbați...

Aici, discuția se întrerupsese. Orchestra începu o horă. Toți se ridicară de la masă și intrară în iureșul jocului...

...Spre ziuă, plecară spre casele lor. Viața merge înainte,

timpul nu stă în loc. După doi ani, cei doi soți se mândreau cu doi băieței – Ionel și Costel. Care, să vă spun de pe acum, au ajuns... cineva. Ionel a urmat școala din sat, apoi un liceu agroindustrial, a studiat «Agronomia», la Iași, devenind inginer agronom și a intrat în politică. Așa a ajuns, astfel, chiar primarul orașului, după care a intrat în «politica mare...» Acum e consilier la ministerul de resort și, din câte am auzit, e foarte apreciat. Cei trei copii ai săi sunt studenți, cu toții locuiesc în Capitala țării și n-o duc deloc rău... Nici Costel nu s-a lăsat mai prejos. E inginer constructor, are compania lui, care e cunoscută și în străinătate pentru lucrările de mare anvergură executate. Și el are doi copii, acum, din câte știu, e prin Dubai, și n-aș zice că n-o duce excelent. Iar cei doi foști tineri, la nunta cărora am poposit cu ani în urmă, sunt pensionari și bunici fericiți. După revoluția din 1989, Lența a reintrat în posesia pământurilor pe care le dețineau părinții ei și se ocupă și de agricultură, cei din Crucea Veche privindu-i cu o oarecare invidie... Cât privește temerile lui Alistir Calara privind viitorul familiei, căsătoriile între același sex, se pare că se adevăresc... Dar religia noastră creștină, Biserica, se opun cu vehemență. Mai mult ca sigur, va fi organizat un referendum care să includă, expres, în Constituție, definirea familiei ca unirea dintre un bărbat și o femeie...

Eugen VERMAN

* Povestire din volumul **Zăpezile murdare** (ediția a II-a, revăzută și adăugită), încredințat tiparului.

Marcând **Ziua națională a produselor agroalimentare românești**, Primăria Capitalei, prin Centrul de Creație, Artă și Tradiție al Municipiului București, în parteneriat cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a organizat în Parcul Izvor, în perioada 10-14 octombrie 2018, cea de-a treia ediție a Târgului Bucureștilor.

Sărbătoare, deopotrivă, a recoltei, a meșteșugurilor, a artei și a tradițiilor autentice românești, manifestarea a reunit, alături de producătorii autohtoni, ansambluri și formații folclorice din toate zonele țării.

Îndrăgit de bucureșteni, Ansamblul Folcloric „Busuio-cul” din Bacău a evoluat în după-amiaza zilei de 12 octombrie, alături de ansamblurile „Doi-na Dobrogei” din Medgidia și „Transilvania” din Baia Mare, Grupul „Hora” din București și Orchestra Națională „Valahia” a Primăriei Capitalei.

Aplauzați la scenă deschisă, băcăuanii au încântat publicul cu mai multe suite de dansuri de pe văile Oituzului, Troțușului, Siretului și Tazlăului, precum și cu frumusețea cântecelor interpretate de grupul vocal „Flori de câmp” și de solista Georgiana Păduraru, Florin Popa și Mihaela Gurău. (C. H.)

Centenar 4, una dintre lucrările dedicate mării sărbători

În intervalul 19 august - 15 septembrie 2018, Galeria de Artă „I” a Universității „Al.I. Cuza” din Iași a găzduit, simultan, expozițiile **Premoniții picturale** de Carmen Voisei și **Dialoguri vizuale** de Carmen Maria Pâțu. Prezentate de prof. univ. dr. Constantin Tofan și de Carmen Mihalache, lucrările celor două plasticiene băcăuane s-au bucurat de o bună primire, cei prezenți la vernisaj beneficiind și de un scurt program artistic oferit de interpreta de muzică populară Maria Șalaru și de două dintre elevele sale de la Școala de Arte și Meserii din Bacău, Bianca Elena Rotaru și Ioana Raluca Stan.

Adeptă a tehnicii mixte (*Pasărea nopții, Visare, Cineva*

din oglindă, Mesagerul, Drago-bete, Actori, Semne, Geneza ș.a.), Carmen Voisei a surprins în egală măsură cu o suită de lucrări în ulei, dintre care ciclurile *Centenar, Moștenire, Speranța, Dansul Focului, Armonii în pădure* au fost cele mai căutate.

În contrast cu mama sa, tânăra plasticiană Maria Pâțu e adepta portretelor în creion, calitățile sale de graficiană fiind ușor depistabile mai ales în cele consacrate pictorului *Ilie Boca*, poetei *Cristina Ștefan*, actorilor *Eliza Noemi Judeu* și *Florin Zăncescu*, dar la rândul ei a impresionat și cu chipurile unor politicieni (*Sorin Brașoveanu, Ionel Floroiu, Roxana Bărbulescu*). Pe când una similară și la Bacău? (C. G.)

Note despre premii

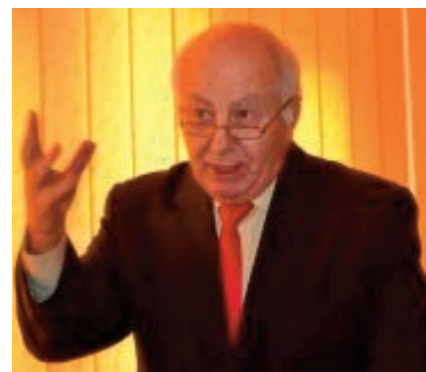
Acordarea de premii naște, aproape de fiecare dată, ru-moare. Dar ce este, în definitiv, un premiu? După caz, un stimu-lent, o recompensă, o recunoaș-tere. E stimulent pentru un debu-tant și pentru cineva care câștigă un concurs de creație într-un anu-mit gen sau specie (roman, nuve-lă, sonet etc.) ori pe o anumită temă. E recompensă și recunoaș-tere pentru cel ce are în spate o activitate și a atins un nivel care impune respect. Pe debutant îl lansează, pe cel cu activitate mai îndelungă îl consacră.

Înainte de Primul Război Mondial, visul autorilor români era – s-a spus – Premiul Năsturel (uneori anual, alteori quadrienal), acordat de Academie, care în 1913 atinsese valoarea de 12000 lei. L-au luat Alecsandri, Odobescu, Coșbuc, George Murnu (tra-ducătorul lui Homer). După răz-boi, odată cu intensificarea vieții literare și artistice, numărul pre-miilor a crescut. În 1922, de pildă, Societatea Scriitorilor Ro-mâni acorda patru premii: un pre-miu de poezie, de 6000 lei; un premiu de proză, de 4000 lei; un premiu pentru volumul de versuri al unui debutant, de 2000 lei (do-nația editorului S. Benvenisti); un premiu pentru cea mai bună poe-zie tipărită în reviste, de 2000 lei (donația lui Radu D. Rosetti, poet el însuși și jurist de succes). La banchetul din acel an al Societă-ții au fost anunțate alte „două noi premii literare”: unul instituit de Constantin Banu, ministrul Arte-lor, de 20000 lei, botezat „Pre-miul Brătescu-Voinești” și unul de 10000 lei, propus de Al. Mavrodî, publicistul și omul de

teatru, care urma să poarte nu-mele lui I. L. Caragiale (v. *Flacăra*, 7, nr. 25, 23 iunie 1922, p. 403). Ulterior, va crește atât lista premiilor, cât și a valorilor acestora, pentru a nu fi afectată de inflație. Societatea Scriitorilor Români a instituit Premiul „Nico-lae Filimon”, care să se decerneze din 5 în 5 ani, de 25000 lei, pen-tru o lucrare nedistinsă cu nici un premiu în acest interval. Pe lângă premiile vechi, pe lista sa apar acum Premiul „C. A. Rosetti”, de 20000 lei, pentru roman (susținut de ziarul *Viitorul*), Premiul de

Zigzaguri

poezie „Socec” de 10000 lei și Premiul „Ion Pavelescu” pentru sonet, de 1000 lei (v. „Premiile S. S. R.”, în *Universul literar*, nr. 7, 13 februarie 1927, p. 112). Alegerea se făcea de un comitet, indiferent dacă autorii își trimi-teau sau nu lucrările. Prin urmare, apăreau drept candidați și unii care n-aveau o atare intenție. Așa i s-a întâmplat, după publicarea *Cuvintelor potrivite*, lui Tudor Arghezi, care a lămurit situația printr-o notiță inclusă în revista sa: „Aflăm din ziare că la de-cernarea premiilor S. S. R. pre-miul de poezie a fost acordat d-lui Alfred Moșoiu împotriva d-lui Tudor Arghezi. Încunoștiințăm pe cei care nu știu, că S. S. R. își alege singură candidații fără să-i întrebe vreodată dacă țin la a-ceastă onoare și că d. T. Arghezi a aflat *post festum* că a candidat și că era pe cale să măhnească un poet” (v. „Premiile S. S. R.”, în *Bilete de papagal*, nr. 87, 18 mai 1928, p. 4). Un amănunt: votul se făcea cu bile.

Premiile de vîrf – cele mai rîvnite și mai discutate – erau, însă, Premiul național pen-tru poezie și Premiul național pentru proză, care au început, în 1924, cu două nume de scriitori capitali (Octavian Goga și Mihail Sadoveanu), dar, din păcate, n-au continuat la fel de bine. De exem-plu, după Goga au urmat Topîr-ceanu, Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu. După Sadoveanu – Gheorghe Brăescu. Odată cu Mi-nulescu a fost premiat, pentru proză, Nicolae Iorga. Înțeles re-strictiv, cuvîntul „național” din ti-tlul premiului a dus la interpretări oscilante ca acesta: „D-l Nicolae Iorga trebuia premiat încă din primul an cînd s-a instituit acest premiu, dar tot este bine și în al unsprezecelea ceas. – A fost pre-miat și d-l Ion Minulescu, cu toate că opera d-sale nu ar cadra cu un premiu «național». – D-sa a scris cîteva volume de poezie și proză peste care nu se poate trece ușor. – Dar poemele d-sale, pline de muzicalitate, de fast verbal, de substantive exotice, de o nostal-gie impresionantă, au accente streine. – Nu vibrează sufletul românesc în versurile d-sale. – Totuși, d-sa era cel mai indicat

Constantin CĂLIN

Note despre premii

pentru premiu. – Romanțele pentru mai târziu, câteva din poemele volumului *De vorbă cu mine însumi*, paginile de teatru și de roman, au pecetea «minulescianismului», care a înscris un capitol original în literatura noastră“ (v. c.j. [Const. Goran], „Premiul Național“, în *Răsăritul*, 10, nr. 11-12, iulie-august 1928, p. 17).

Tudor Arghezi și George Bacovia vor primi, ex-aequo, acest premiu abia după șase ani, adică în 1934, când impresia multora era că vor fi mereu excluși. Acordat de însuși Carol II, prin Fundațiile Regale, el a avut o semnificație mai largă, dincolo de valoarea de 100000 lei, întrucât a înmuiat cerbicia unora, din presă și învățământ, care erau rezervați sau se împotriveau, mai cu seamă autorului *Florilor de mucigai*. Pe de altă parte, premiul fiind jumătate, prietenii acestuia l-au considerat nedreptățit. „Nedreptatea“ va fi „înlăturată“ (cum zice Galaction în *Jurnal* – v. vol. 5, Ed. Albatros, 2003, p. 14) prin Premiul Național pentru Poezie, în 1945, când ministrul Artelor era Mihail Ralea, cel care își încheiase comentariul la volumul *Cuvinte potrivite* cu fraza citată de numeroase ori de atunci: „D. T. Arghezi e cel mai mare poet al nostru de la Eminescu încoace“ (v. *Scrieri din trecut*. În literatură, ESPLA, 1957, p. 33). Bacovia va fi premiat și el, în anul următor, dar cu un premiu numit „premiu de activitate literară“ (v. *România liberă*, 4, nr. 686, 2 noiembrie 1946, p. 1). Pentru ambii, sumele primite au fost de ordinul milioane, însă, din cauza inflației enorme, milioanele erau, cum nota cineva, „microscopice“. Promisi-

uni de premii substanțiale s-au făcut de Societatea Scriitorilor din România în 1948, an de multiple reforme, dar ele nu s-au concretizat. De vină va fi fost și concepția eronată a inițiatorilor de a le egaliza: toate opt (premiul pentru roman, pentru nuvelă, pentru studiu de critică literară, pentru un volum de versuri, pentru un roman destinat tineretului, pentru un volum de povești pentru copii, pentru o piesă de teatru, pentru o piesă de teatru pentru copii) trebuiau să fie de 200000 lei (iar mențiunile de 50000) (v. „Au fost instituite importante premii pentru cele mai bune opere literare“, în *Luptătorul*, seria 2, 3, nr. 62, 29 aprilie 1948, p. 4). 200000 lei erau echivalentul a 33-35 de salarii. Ziarul citat costa 5 lei. Ca mod de organizare, lucrurile au fost corectate în anul următor, când s-au introdus „Premiile de Stat“, cu două clase. Lista au deschis-o A. Toma, cu volumul *Cîntecul vieții* (1894-1949) și Mihail Sadoveanu, cu romanul *Mitrea Cocor*.

La începutul anilor '60, numărul premiilor se dovedește prea mic față de noile „forțe literare“ în curs de afirmare. Parțial,

această lipsă e compensată de revista *Lucașfârul*, de Uniunea Tineretului Comunist și de festivaluri, care se înmulțesc an de an. Foamea de premii se resimțea acut îndeosebi în orașele din provincie cu infiripări de activitate literară. Ca să-și păstreze elanul, provincia avea nevoie de confirmări. Îmi aduc aminte de pledoariile în această chestiune ale lui Radu Cârneli și ale unor scriitori ieșeni: intense, cu vădite accente *pro domo sua*. Ideea era că, pe lângă faptul că certifică existența talențelor, premiile justifică și existența anumitor instituții culturale, gen revistele, amenințate frecvent cu desființarea. Un premiu era un atut în relația cu autoritățile locale. Dar, ca să primești, trebuie să fii capabil și să dai, iar în Bacău, acest lucru a căutat să-l demonstreze, de la primul Festival Literar-Artistic „G. Bacovia“, revista *Ateneu*, organizatoarea acestuia. Cu schimbări de denumiri și egide, „tradiția“ instaurată atunci se menține și azi. După '90, gesturi similare fac instituții nou apărute, precum Centrul „G. Apostu“, Filiala USR și revista *Plumb*. De unde și senzația – uneori – a unei profuzii de premii.

„Steaua Dunării“ a ajuns în Gorj

În intervalul 25 septembrie - 1 octombrie 2018, Municipiul Galați a găzduit cea de a XX-a ediție a Festivalului Internațional „Serile de Literatură ale Revistei Antares“, care a reunit, sub semnul Centenarului, scriitori din țară și din Argentina, Cipru, Estonia, Franța, Israel, Palestina, Rusia, Spania și Turcia. Organizat de Filiala Sud-Est a Uniunii Scriitorilor, în colaborare cu Fundația Culturală Antares, ambele conduse de poetul Corneliu Antoniu, și Primăria Galați, festivalul a inclus în suita manifestărilor recitaluri de poezie, colocvii critice, prezentări

de carte, vizite la casele memoriale „Vasile Voiculescu“ și „Panait Istrati“ ș.a. Cu acest prilej a fost acordat, pentru prima oară, Premiul „Steaua Dunării“ al Uniunii Scriitorilor din România, dintre cei 11 nominalizați, juriul prezidat de Nicolae Manolescu optând pentru poetul, criticul și eseistul **Gheorghe Grigurcu**. Diplome de Excelență au primit, de asemenea, **Triin Somets** (Estonia), **Metin Cengiz** (Turcia), **Moaen Shalabia** (Palestina), **Jaime B. Rosa** (Spania), colegului nostru **Cornel Galben** revenindu-i Premiul pentru critică al Filialei Sud-Est a U.S.R.

Cântec de prieten

Părintelui Cătălin Ilie

Cu prilejul unui jubileu de marcă plinit parcă mai ieri, mă confesam iubiților mei conurbani, glăsuind cam așa: „Să vorbești despre revista «IZVORUL NUMĂRUL UNU» acum, la ceas aniversar, înseamnă, mai întâi de toate, să proiectezi, într-un caleidoscop imaginar, pictura votivă de străveche frescă Mușatină, în care familia de Preoți ILIE din Slănicul-Moldovei s-ar detașa prin lumini și umbre binefăcătoare într-un spațiu monahal atemporal, sus, la curtea cea domnească a spiritualității autohtone, dincolo de certitudini și de tăgadă”. Peste ani și peste fapte, nu retractez nimic, îmi susțin cu tărie convingerile și, astăzi, când Părintele Cătălin Ilie își face intrarea triumfală în lumea slovei adunate-n carte, constat cu bucuria revederii că mai tânărul meu prieten și tovarăș de călătorie pe calea Cuvântului poruncit de Dumnezeu își merită cu prisosință cognomenul de „Trotușanul”, devenit, între timp, vrednic personaj – reper în galeria personalităților băcăuane chemate să ocupe un loc de cinste în istoria „localismului creator” legitimat, pe bună dreptate, drept rampă de lansare spre nalturile destinice ale multiculturalității armonice.

„Bucoavna” de față – „SFÂNȚA TREIME ÎN VIAȚA NOASTRĂ” – se vrea debutul unor lucrări de sinteză proiectate în monumentalul spiritualității ortodoxe – pe anumite paliere ale ontologiei, purtătoare de intuiții revelatorii prin care

autorul propune idei și teme structurate în ritmurile imuabile ale existenței primare în lungul și asprul drum spre Viața cea adevărată, văzută ca Inimă a lui Dumnezeu-Tatăl. Cum e de așteptat, întâmpinarea unei noi apariții editoriale este o clipă de grație, o respectuoasă reverență adusă autorului și, mai ales, cititorului pus în fața ineditului, îndemnat să-și asume, parțial, apartenența la imaginea lumii văzute ca „bâlcă al deșertăciunilor”, receptată în plan concret prin ochii moralizatorului profund și definitiv ancorat în fenomenologia eticii creștine: „Păcatul și Duhul Sfânt nu fac și nu vor face niciodată casă împreună. Aici apare marea problemă, când omul crede că poate păcătui fără să piardă comuniunea cu Duhul Sfânt. Această credință naște ereticul zilelor noastre care pare cel mai bun ortodox”. . . . Mulțumesc Cerului: mă consider un privilegiat că l-am cunoscut și că i-am fost contemporan!

Cu totul întâmplător, (oare?!?), la Târgu Ocna, orașul nostru natal, într-un moment de fastă „tulburare” sufletească (este vorba despre lansarea monumentalei Enciclopedii a domnului profesor Corneliu Stoica), l-am întâlnit pe cel ce avea să-mi devină bun camarad, confesor și credincios companion în diferitele noastre „escapade” culturale „întâmpate” cu nonșalanța firescului pe treptele devenirii în permanent dialog cu Divinitatea. Evoc, din curată amintire: „Am observat cu destulă mulțumire un grup compact de preoți, parcă descinși dintr-un tablou pașoptist în care zugravul turnase cu nemiluita culorile și clarobscurul unei epoci istorice fără de egal... După terminarea «ostilităților», s-au apropiat de mine doi cuvioși Părinți, cu intenția vădită de a ne cunoaște mai bine... I-am întâmpinat cu aceeași sinceritate și bonomie! Frumoși, impunători, culți și distinși, erau bucățică ruptă din stirpea lui Costache Negri!”. Erau „Preacuvioșii Petru Roncea și Cătălin Ilie (căci despre dumnealor este vorba!)”.

O succintă trecere în revistă a parcursului existențial, ni-l prezintă pe

Părintele Cătălin Ilie în „naturaletza” obișnuitului fără cusur, acesta văzând Lumina calendarului de obște hărăzit nouă prin poruncă divină, la data de 17 aprilie 1970, în orașul Târgu Ocna, bucurând peste toate familia părintelui Mircea. Preafrumoșii ani ai copilăriei îi petrece la Poiana Sărată, sat de gospodari transilvăneni, trecut, cu repetiție, prin baioneta și pârjolul celor două mari carnagii mondiale. Aici, după cum mărturisește la maturitate, se va entuziasma de frumusețea oamenilor și a locurilor care îl vor marca pentru totdeauna. Firește, spațiul mirific al primei copilării își va trimite proiecția retrospectivă în imaginarul „paradisului pierdut” populat abundent și fabulos cu lumea de vis a „bărcuței de hârtie pe apa pârului din spatele școlii”, cu „curcubeul apărut pe o perdea de apă... la cișmeaua” dintre flori, cu straniețea glasului de armă abia intuit din „cimitirul eroilor” răsărit brutal în pridvorul istoriei, cu fascinația șevaletului din „tabăra de pictură” a elevilor de la Arte, cu pâlparea nelămurită a „focului din noaptea de Înviere”, cu chiotul conocarilor invitând la nunta din sat etc., dar, mai ales, cu apa vie din „culorile fantastice” văzute cu ochii copilului de-o șchioapă, culori între care se remarcă, pregnant, „movul și verdele – combinație ce m-a fascinat toată viața”, așa cum mărturisea mai târziu artistul angajat pe calea consacării. . .

Peregrinează mult și benefic pe cărările vieții: la Slănicul Moldovei, la Târgu Ocna, la Onești, la București și, apoi, la Iași, unde își desăvârșește studiile teologice. Este hirotonit și ajunge preot la Cerdac-ul de Slănic, sub atenta oblăduire a preotului Mircea, mentorul său spiritual în fecundele inserții ale actului profesional. Citește mult și selectiv, acumulează, își cizelează stilul, dublat fiind și de artistul plastic în devenire. Ucenicește în preajma Maestrului Ghiță Mocanu și asta îl impune în arta penelului, impresionând prin talent și originalitate sub auspiciile picturii decorative și iconografice. Mărturie stau cele opt

Cântec de prieten

expoziții de gen, dintre care patru numai în Franța, unde expune cu îndrăzneală și se face remarcat în tușeul de factură iconică.

Studiază din plăcere, se împarte între altar și bibliotecă, i se deschid noi perspective. Este atras de bogata viață culturală a Văii Troțușului, participă activ la efervescența spirituală a timpului în care se circumscrie cu folos. Se dăruie vocației scriitoricești, scrisului purtător de amprenta mesajului ecleziastic. Debutează în revista de specific, „Credința ortodoxă”, în anul 1998, cunoaște experiența colaborărilor de substanță la „Noul Curier de Slănic”, se remarcă în apariții de prestigiu cum ar fi „Cronica Romanului”, „Pro Uni-one” – Baia Mare, „Puncte cardinale”, „Iisus Biruitorul”, „Făclia Bisericii”, „Potirul Vișoarei”, „Onești Expres”, „Magazin Istoric” și, mai ales, „Sarea pământului”, unde va ține rubrică permanentă, făcând parte și din colegiul redacțional, alături de nume marcante ale culturii naționale. Punctul culminant al activității revuistice îl va constitui înființarea și redactarea revistei „IZVORUL NUMĂRUL UNU” – „Buletin anual de informare misionar-pastorală și culturală...”, apariție periodică slăniciană începând cu anul de grație 2006.

Cartea pe care noi acum o ținem cu mâinile înțelepciunii apare, inevitabil, ca rod al strădaniilor cărturărești probate de-a lungul anilor de trudă asupra verbului frumos măiestrit, din preaplinul dragostei față de oameni și reprezintă chintesența împăcării Sfinției Sale, pentru totdeauna, cu viața Lumii de toate zilele, cu inevitabila Eternitate meritat dăruită creștinului închinător Domnului. Scrisă atent și cu nerv, antologia propusă nouă de către cărturarul în sutană ne relevă mesajul etic ca pe o ascendentă rugăciune, pecete în oglindă a unui imn de recunoștință explicit-moralizator închinat Creatorului, cu trimiteri sugestive spre cele

mai înalte forme de frumusețe spirituală, dincolo de armonia valențelor liturgice cu care ne-au obișnuit sacral și miraculosul în universalitatea identității lor până la contopire: „*Împărăția cerurilor; a Duhului, crește, așadar; ca un univers paralel, coexistent cu lumea aceasta, care absoarbe lucrurile, oamenii, de fapt, lumea întreagă, într-o nouă rânduială...*”

Ca orice moralist adevărat, născut, nu făcut, părintele Cătălin ni se relevă, în toată plenitudinea eforturilor sale duhovnicești, ca martor și judecător imparțial la dreptul „județ” al moravurilor contemporane dubioase și grotești, crescute stupid și fără noimă pe osatura credinței noastre strămoșești: „...*dar am avut parte de muzică, dans nebunesc, mâncare foarte multă și lumină obscură. Trebuie să fii Dumnezeu să te cobori în iad și să scoți sufletele la lumina Învierii!*” Altfel spus, să fim mai buni, mai dreپți, cinstiți, responsabili și cu smerită credință în ATOTPUTERNICUL! Iubirea pentru El din paginile volumului propus nouă cu generozitate, deloc de circumstanță, este potențată de râvna mântuirii pe calea Crucii și îndeamnă la meditație profundă, la resuscitarea trăirilor interioare purtătoare de sensuri majore în arealul spiritualității universale. Întreg demersul autorului trebuie analizat în raport cu el însuși, atât în elogiul profund adus umanului, cât și în fervoarea smereniei și a evlaviei dobândite în ceasuri lungi de „prăbușiri” transcendente: „*Acest grăunte duros – moartea – care a rănit ordinea lui Dumnezeu a fost apoi acoperit de straturi de binecuvântare și Fiul Său a fost trimis «cu moartea pe moarte» să calce. Prin jertfa lui Hristos, moartea este astăzi una care mângâie la gândul că ne apropie de Dumnezeu și pune sfârșit vieții de păcat. Moartea este în lume și a rămas singura cale de a vedea fața Domnului așa cum firul de nisip a rămas în scoică, dar nu mai rănește. Scoica pură, fără*

mizeria aceea străină de ființa ei, nu va face niciodată perlă!” Sentențios! Și pe bună dreptate! Orizontul așteptării promite, așadar, apariții editoriale de perspectivă în care jaloanele de referință vor purta, inconfundabil, marca unor noi dimensiuni încărcate de profunde semnificații mai mult sau mai puțin ezoterice. Un întreg eșafodaj clădit din solemnitatea parabolei biblice ni se va dăruie expresiv sub aureola dihotomiei Existență (vremelnicie)/Viață (în DUH).

Solemnitatea ușor livrescă a unor texte conduce la ideea de laborios, de cizelare și de meticulozitate inerentă actului artistic. Pentru că, volens, nolens, suntem în preajma „făptuitorului” atent la semnele instrumentarului cu care l-a hărăzit Pro-nia. **Și nu ne hazardăm, astfel, atribuindu-i, cu dărnicie, însemnele herbului inconfundabil: talent, rafinament, persuasiune, capacitate, plasticitate, meticulozitate și disponibilități artistice remarcabile.** Părintele Ilie înțelege să facă în textele de față o pledoarie pentru metanoia cea purtătoare de mântuire în greul urcuș, aproape isihast, spre întâlnirea cu Dumnezeu.

Îmi iau rămas bun aici de la confratele mai tânăr, reamintindu-i îndemnul venind peste Timp din partea Prietenului nostru comun – legendarul Universitar Valeriu Filimon – care, din Olimp-ul Harului cu care l-a înțeleptit Logos-ul Hristic, spunea, aproape vizionar: „*Robește-te cu adevărat voinței de a spune taine neștiute, robește-te frumoasei caligrafii ca sămburele de măr domnesc. ... Taie-n fieștece despicătură a nopții câte o stea și, despărțind jumătățile, să te vezi mărginaș cu infinitul... Așa te-am gândit și te rog să-mi dai prilejul să mai fac un pas în gândire. ... Spor la strădaniile ce mă pot și ne pot bucura – știuți și neștiuți!*”

Dan SANDU

Retrospectivă caleidoscopică

În primăvara acestui an, la Editura Vicovia a apărut cartea **Relief armonic. Sub semnul lui Mihail Jora. Pagini monografice la 60 de ani de existență a Filarmonicii băcăuane**, de Ozana Kalmuski Zarea. Parcurgând-o pe nerăsuflăte, am avut senzația unei perpetue transpuneri în timp și spațiu, în decursul celor 62 de ani de la înființarea filarmonicii băcăuane, sub auspiciul uneia dintre cele mai proeminente personalități din cultura muzicală românească. Folosind parcă tehnica vitraliului, autoarea plămăiește o imagine completă prin asamblarea unor piese de rezistență, ce conturează o perspectivă exhaustivă a dimensiunii cultural-artistice a Filarmonicii „Mihail Jora”. Păstrându-ne în permanență conștiința trează printr-o abordare simultană pe mai multe planuri, Ozana Kalmuski Zarea trasează un fir roșu în existența și evoluția acestei prestigioase instituții, devenită un adevărat simbol al culturii muzicale băcăuane, la nivel național și internațional.

După un scurt preambul în care ni se dezvăluie contextul apariției cărții, precum și argumentarea sintagmei „Relief armonic” din titlu, cititorul este introdus în ambianța cotidiană a Filarmonicii „Mihail Jora”. Aici normalitatea constă în numeroasele concerte locale, dar și turnee internaționale, în buna desfășurare a activității formațiilor filarmonicii apărute în decursul anilor (Duo „Capriccio”, Trio „Ateneu”, Cvartetul „Fagottissimo”, Cvartetul „Consonanțe” și celebrul *Trio Syrinx*) și, în paralel, în organizarea și realizarea celor două festivaluri, deja tradiționale: „Zilele muzicii contemporane” și „Enescu - Orfeul moldav”.

După cum era și firesc, au-

toarea „dă Cezarului ce-i al Cezarului”, oferindu-i pagini alese „patronului spiritual” al Filarmonicii. Personalitate cu multiple valențe (compozitor, dirijor, profesor, critic muzical ș.a.), Mihail Jora a fost și va rămâne un adevărat model inspirațional, atât grație profesionalismului și pasiunii de a se dăruia muzicii, cât și prin nivelul de moralitate și verticalitate umană. Acestea și multe alte aspecte sunt dezvăluite în carte prin evocările colegilor, prietenilor și discipolilor ilustrului muzician, care a rămas în memoria colectivă ca „un om cu o atitudine morală și cetățenească exemplară, model de cinste, corectitudine, generozitate, vrednicie și totală abnegație pentru înflorirea culturii românești” (Ion Dumitrescu).

Aproape pe nesimțite, Ozana Kalmuski Zarea reorientează sensul discursului de la personalitatea lui Mihail Jora spre legătura personalităților muzicale cu Filarmonica din Bacău, rememorând cele mai semnificative concerte ale interpreților prezenți de-a lungul timpului în cadrul acestei instituții. Astfel, dirijori precum Ludovic Bács, Petre Sbârcea, Ovidiu Bălan, Gheorghe Costin, Valentin Doni, Ilarion Ionescu-Galați, Alexandru Ganea, Dumitru Goia, Andrea Ba-rizza, Tiberiu Soare ș.a., interpreți precum Valentin Gheorghiu, Ilinca Dumitrescu, Răzvan Suma, Mirela Zafiri, Andreas Henkel și mulți alții sunt prezenți în carte prin aducerile-amine ale concertelor susținute aici, prin succintele prezentări biografice, prin afișele Filarmonicii din Bacău etc.

Un loc aparte în aceste pa-

gini monografice i-a fost acordat maestrului Ovidiu Bălan, care începând cu anul 1969 „și-a împletit destinul cu cel al Filarmonicii «Mihail Jora», ca director și dirijor”.

În încheiere, autoarea vine cu o idee originală de a aduce câteva „voci din public” ce și-au exprimat părerea privitor la activitatea Filarmonicii din Bacău. În fond și la urma urmei, longevitatea și evoluția acesteia este în strânsă legătură cu prezența unui public fidel, dornic de muzică bună, care nu se aventurează în a face aprecieri gratuite.

Toate aceste informații sunt redade într-un limbaj accesibil, ce merge direct la inima cititorului, mesajul fiind potențat și de aspectul atractiv al cărții. Imaginile viu colorate, afișele, pozele diferitelor personalități reflectă viața acestui „organism muzical”. Atmosfera aproape intimă pe care o simți în timpul lecturii se datorează poate și faptului că autoarea relatează toate aceste lucruri din interior, în calitate de critic muzical, pianist și director adjunct artistic al Filarmonicii „Mihail Jora” din Bacău.

O carte care, deși de dimensiuni mici, are un caracter enciclopedic din punct de vedere al mesajului. Iar dacă doamna Ozana Kalmuski Zarea și-a exprimat regretul că nici până în ziua de azi Filarmonica din Bacău nu are o placă de comemorare sau bustul lui Mihail Jora, pot afirma cu certitudine că aceste pagini monografice reprezintă mult mai mult în sensul omagierii „patronului spiritual” și a instituției la care face referire.

Aliona PACIURCĂ

Vă semnalăm primirea spre lectură a următoarelor volume:

- Michel Cassir - **Manifeste oblique ne danser que l'inconnu** (L'Harmattan, Paris, 2018);
- Gheorghe Izbășescu - **Râsul galben din adânc** (Editura Junimea, Iași, 2018);
- Ioan Gh. Tofan - **Pe malul de lut al fluviului (Călătorii paralele II)**, Editura Eikon, București, 2018;
- Nicolai Tăicuțu - **Ploaie cu soare** (Editura

Editgraph, Buzău, 2018);

• Grigore Codrescu - **Charles Baudelaire după 150 de ani** (Editura Rovimed Publishers, Bacău, 2018);

• Dan Petrușcă - **Oarecum anacronic** (Editura Limes, Florești, 2018);

• Iustin Moraru - **Ferestre între lumi** (Editura eLiteratura, București, 2018);

• Nicole Dabija - **Contra amneziei** (Editura Papyrus Media, Roman, 2018);

• Petruș Andrei - **Focul și cenușa: aforisme** (Editura Sfera, Bârlad, 2018).

Lecturi
aleatorii

Slalom prin tranziții

Intrată destul de târziu în cercul literaților băcăuani, dacă ținem cont doar de vârsta biologică, **Mariana Velisar-Codrescu** a progresat rapid, după debutul cu **Matei al inocenței și al mirărilor** (2014) oferind cititorilor, an de an, câte o carte.

Predispusă spre confesiune și rememorări, descendenta îndepărtată a Ralucăi Eminovici a făcut și anul trecut o incursiune în timp, de data aceasta oprindu-se la nesfârșitele **Meandre ale tranzițiilor românești** (Editura Rovimed Publishers, Bacău, 2017), pe care le analizează cu detasare, însă și cu o undă de nostalgie, ce transpare aproape la fiecare pagină.

Subtitulatul **Confesiunea unei profesoare**, noul său volum e structurat în 18 secvențe distincte, dar care fie prin narator, fie prin câteva personaje comune au o legătură ce conturează în cele din urmă un univers specific României contemporane și dintotdeauna, cu bune și rele, cu epoci și etape, cu împliniri și rateuri de care nu suntem străini niciunul dintre noi.

Bună observatoare a mediilor prin care a trecut, autoarea dă întâietate în primul rând celui familial, unde evenimentele nu lipsesc, însă în egală măsură ne introduce în spațiul sacru al școlii, cu preponderență cel legat de colectivul Colegiului Național „Ferdinand I”, al comunității băcăuane și, implicit, al conexiunilor acestora cu evenimentele ce au marcat existența societății românești în ansamblu.

„Când eram de vârsta eroilor mei, evocați la început – Ștefan, Octavian, Cătălin, Ionuț, Mona, Diana, Ana, Nico... – cei ce trăiesc anii frumoși ai adolescenței, tinerețea visătoare, nevinovați, citind cărți atractive, distrându-se la mici petreceri, apoi la majorate, noi abia veneam la licee. Nici nu cunoșteam viața de la oraș cu străzi luminate, cinematografe, teatre. Trecusem prin multe experiențe în satele noastre, știam de Stalin, de

Canalul Dunăre - Marea Neagră, ares-tările, moartea unor consăteni, unii aruncați în gropi comune...; dar atât...”, notează cu sinceritate.

„Durerile se uită, dar lasă urme ce se cicatrizează greu...”, ne mai spune cea ce a simțit din plin avatarul tranzițiilor și poate tocmai de aceea amintirile sale o duc, nu de puține ori, „de la un caz la altul, spre oameni și locuri unde schimbările au adus durere și nefericire pentru urmași”.

Deși obișnuită să accepte ușor sărăcia încă din copilărie, nu poate trece cu vederea contrastele ivite în „epoca de aur” și nici în noua etapă a capitalismului sălbatic, dezavuând ferm furtișagul la drumul mare și căpătuiala parvenitilor, fie că erau ei comuniști sau baronii de tranziție, cărora le reproșează îndeosebi carențele de educație, absența bunului simț și goana după avuții pe nemuncite.

Privind la ce s-a întâmplat și se petrece în jur își exprimă „regretul pentru modul de-a răbda supunerea și umilinta” și că e tot mai greu să găsești „metodele ideale” pentru a ieși din hăul acestor tranziții interminabile.

Pomind de la efectele haosului creat după evenimentele din decembrie, coroborate cu cele ale globalizării, își reproșează că, aidoma altor seniori, a rămas la fel de blazată, așteptând în fața televizorului să rezolve alții problemele, însă e decisă, fie și în ultimul ceas, să nu stea cu mâinile în sân și ne provoacă la dialog, punându-și nădejdea că împreună, dar mai ales cu sprijinul tinerilor, „vom reuși ceva mareț, o democrație europeană adevărată, în anii ce vin”.

Chiar dacă pe alocuri limba-jul epocii trecute se face simțit iar unele greșeli de corectură abat atenția de la mesajul educativ al cărții, aceste confesiuni ale profesoarei Mariana Velisar-Codrescu sunt un bun prilej de lectură, la care vă invităm cu tot dragul.

Cornel G. SIMION

Correspondență din Londra

Prin Unire Salvezi
România

8 Septembrie 2018 a fost o zi memorabilă pentru românii care s-au întâlnit în Londra, veniți din România, Italia și Anglia. Îmbrăcați în straiul tradițional de sărbătoare, s-au unit să se bucure împreună la deschiderea oficială a Asociației **Prin Unire Salvezi România**, lansarea Antologiei **Iubitorii Poeziei și Puntea dintre românii din toate domeniile culturale**. Aceste trei mari evenimente au avut ca scop comun unirea dintre românii din România cu românii de pretutindeni.

Organizatoarea și inițiatoarea evenimentelor a fost Rotariu Ștefania, din Timișoara, care în prezent locuiește în Londra, de profesie ingineră în telecomunicații, dar și gazetar în Asociația Jurnalistilor din Anglia și membră în Uniunea Scriitorilor din Marea Britanie, i-a avut ca invitați de onoare pe: **Tuțianu Florin**, din Bacău, cantautor, coordonator al emisiunii *Destindere pentru suflet* la Radio Pro Diaspora; David Vlad, originar din județul Bihor, absolvent al Liceului de Arte din Oradea, secția-canto clasic și al Facultății de Arte și Muzică din Oradea, secția – operă; Matei Timotei, preot iconom stavrofor – Italia; Groman Cristian Gabriel, din Târgoviște (în prezent locuiește în Londra), inginer electromecanic, poet, redactor la un ziar românesc din Londra; **Bandrabur Ionica**, din Slănic Moldova, poetă; Neagoe Alina Eugenia și Radulescu Lorraine (Laurance), doi mari actori și muzicieni din Târgoviște (care deși nu s-au aflat la eveniment, au trimis mesajele lor filmate, din România). Toți acești români minunați au reușit ca, în decursul a patru ore de spectacol, să încante plăcut audiența, să adune plozi de aplauze și să atingă inimile din care curgeau lacrimi de bucurie, de dor de țară și de cei dragi de acasă.

S-au cântat cântece patriotice, muzică populară și muzică folk, s-au recitat poezii, preotul Matei Timotei a ținut o slujbă, fiind și zi de sărbătoare. După terminarea programului, participanții s-au bucurat de ocazia de-a se simți ca într-o mare familie, servind din bucatele puse pe masă de către gazdă, socializând unii cu alții și legând strânse prietenii. Și ca bucuria să le fie mai mare, s-au organizat în grup și au vizitat orașul Londra, pentru a cunoaște istoria și frumusețea capitalei Angliei. Seara s-a încheiat cu o cină frățească la un restaurant, într-o ambianță familiară.

Important și totodată miraculos este faptul că deși participanții nu se cunoșteau între ei în viața reală, doar din mediul online, întâlnirea nu a creat rețineri sau timiditate, ambianța fiind plăcută într-un mediu primitor, cu toate lucrurile aranjate ca pentru frații români care veneau în sânul familiei, după o scurtă absență.

Ștefania ROTARIU

Când descoperi că există Ursa Mare

Teatru la filtru

„Steaua fără nume”, inițial numită „Ursa mare”, are o istorie mai puțin obișnuită. După cum mărturisește în *Jurnalul* său, Mihail Sebastian a suferit mult pentru că, în anii aceia de prigoană antievreiască, el nu și-a putut semna propriul text, trebuind să-l dea la teatrul unde urma să fie jucat sub un nume de împrumut. „Cât l-am urât pe Victor Mincu!”, avea să exclame scriitorul. Așadar, în data de 1 martie 1944, la sala Alhambra, piesa lui va fi reprezentată, avându-l ca autor pe Victor Mincu, un necunoscut. Premiera a fost un adevărat triumf (în regia lui Soare Z. Soare), având o strălucită distribuție, din care îi amintim pe Nora Piacentini, Marcel Anghelescu, Nineta Gusti, Maria Mohor, Radu Beligan, Mircea Șeptilici.

Fiind una dintre cele mai frumoase piese de teatru românești, care-ți atinge coarda sensibilă și te emoționează profund, opțiunea repertorială a Teatrului Bacovia, în stagiunea sa aniversară, e cât se poate de bine venită. Pentru că „Steaua fără nume” are poezie, romantism, duioșie, o umbră de tristețe, nostalgie, dar și umor, în fine, este un amestec extrem de bine dozat de elemente dramatice, o reușită deplină a genului.

Cel care semnează regia montării este Gheorghe Balint, el accentuând latura sentimentală a textului, relevându-i filonul poetic, într-o abordare cuminte, fără updatări forțate, fără modernisme gratuite. Asta nu înseamnă însă că nu detectăm în spectacol și câteva ușoare săgeți ironice îndreptate spre realitate, fiindcă, totuși, teatrul este o artă vie, a prezentului. Recunoaștem tipul de șmecherie, de originală descurcăreală românească în comportamentul șefului de gară, de pildă, aroganța machistă a noilor îmbogățiți în felul în care este portretizat personajul Grig. În primele scene, cele din gară, sursa de umor

este bogată și putea să fie mai bine exploatată scenic, mai inventiv, dar, în linia mari, Viorel Baltag (Șeful de gară), Ștefan Alexiu (Ichim), Ștefan Ionescu (Conducătorul), Valentin Braniște (Țăranul) și Dragoș Stan (Pascu) își rezolvă corect partiturile. Viorel Baltag fredonează romanța cu „femeia, eterna poveste”, are aplomb și maleabilitate, jucând nuanțat trecerile de la bătoșenia de șef la slugărnicia în fața lui Grig, domnul de la oraș, sus-

Început de stagiune la Teatrul Municipal Bacovia

pus și cu bani. În nota personajului este și Alina Simionescu (Eleva), proaspătă, cu mici îndrăzneli simpatice (abaterile de la regulamentul școlar) și aiureli candid. Domnișoara Cucu, apriga păzitoare a regulamentulului de care aminteam și strașnică apărătoare a moralei, este întruchipată de Florina Găzdaru. Care nu o caricaturizează apăsător pe eterna domnișoară, ci o creionează doar în niște culori mai tari, mai pitorești. Domnișoara Cucu a ei este o femeie încă tânără, cochetă, drăguță, dar acrită de mediul crunt provincial în care trăiește, de lipsa de orizont al aceluia loc uitat de lume. Toate elanurile ei frânte, toată tristețea strânsă, ratarea existenței ei de femeie transpar într-un moment foarte sensibil (care se reține din spectacol), cel în care îi spune Monei să plece.

Mona (Necunoscuta) care apare ca un meteor într-o prăpădită de haltă, are mister și o senzuală feminitate în conturul dat de Eliza Noemi Judeu. Mona ei are o rochie roșie, provocatoare (nu albă, cum e în text, sugerând o strălucire stelară), care contrastează cu aerul ei rățacit, cu vocea mică, subțire, suavă, copilăroasă. Actrița joacă expresiv, inteligent, fin, redând convingător marea transformare petrecută în lăuntru personajului. Mona se descoperă în adâncul ei și devine femeie (nu te naști femeie, ci devii, susține Simone de

Beauvoir) din „animalul de lux”, anexa decorativă, întreținută unui bogătaș, cum era. Odată cu descoperirea Ursei Mari, Mona are revelația eului său profund, a sensibilității și umanității sale, dincolo de frivolitatea afișată.

Amantul ei, Grig, este jucat cu exactă măsură, cu siguranță de sine și cinismul aferent de Florin Zăncescu, monden, „fashionable”, cu un costum roșu vermillon. El este tipul la modă acum, rotofei și puriu, dar cu amantă foarte tânără. Pentru că poate!

Și am ajuns la visătorul profesor Miroiu, pasionatul de astronomie, care a descoperit o stea. Mi-a plăcut firescul și naturalețea lui Dumitru Rusu, timiditatea afișată, dar și nota de tandră masculinitate. El face o bună figură în rol și e foarte cald, atașant în scenele cu Mona, steaua lui dintr-o singură noapte, magică, de dragoste.

Completează o distribuție potrivită (un merit al regiei), Bogdan Buzdugan – Udrea, prietenul lui Miroiu și compozitorul cu un aer năuc, cu juvenile entuziasme, obsedat de simfonia lui și de cornul englez care-i lipsea.

„Steaua fără nume” este un spectacol lucrat cu atenție, cu meșteșug, plăcut, cuminte, dar nu mai mult. Are o scenografie cam prăfuită, banală, putea să fie mai stilizată, mai imaginativă, și un final care nu e de acolo. Cel în care Miroiu, înainte de a se afunda în prețiosul lui atlas (care a costat o avere!), aprinde o candelă. Nu i se potrivește personajului și, apoi, eu cred că trăirile religioase sunt ceva intim, care nu trebuie exhibit. Ceea ce se întâmplă prea des în lumea actuală, cea a spectacolului, unde e și multă ipocrizie. Prea mulți se folosesc de cele sfinte pentru a părea altfel decât sunt în ochii oamenilor, iar politicienii sunt loviți brusc de evlavie fix în campaniile electorale.

Carmen MIHALACHE

Ciprian Porumbescu - Dragoste sfântă și alchimie interioară (II)

jul părinților acesteia expediat prin intermediul sorei sale, Mărioara: „Arunca-te în brațele celei de a doua iubite a dumitale, caută-ți mângâierea în muzică... nu fi supărat pe noi... nimic contra persoanei dumitale, ne desparte numai abisul pe care-l recunoști și dumneata și nu vedem nicio putere...”[7]

Ciprian Porumbescu - 165

Speculând puțin, dar nu nefondat, căci un summum de cercetări și observații medicale verificate au pus bazele unei teorii moderne adoptată de mediile științifice – am putea afirma că boala de care va sfârși a fost într-o bună măsură favorizată și apoi potențată de această mistuitoare erupție vulcanică, ce i-a infestat, cu jerbele sale de energie negativă, constituția psihică și fizică, treptat, dar în doze cumulativ letale. Boala va fi modul în care materia încearcă să se răzbune pe supremația spiritului făcând din el teatrul precarității ansamblului. În boală, degradarea materiei și suferința fizică nu abolesc spiritul, ci perspectiva de a-l pierde. După ce ai suferit pentru mai toate lucrurile de preț ale lumii, să suferi pentru propriul trup pare o impietate și chiar astfel o resimțim muzicianul în exilul italian, punctat însă, din loc în loc, de tresăriri luminoase. La Nervi, unde se află internat, o va întâlni pe fermecătoarea desenatoare Emily de Poppen, o estoniană de optsprezece ani. De la aceasta va primi în dar un desen, precum și o pictură inspirată de nocturna *Souvenir de Nervi*. O apariție meteorică, desigur, dar care îi va fi înaripat pentru câteva clipe închipuirea amenințată de crepuscul și de părăsirea de sine. Căci la apusul existenței, din străfundul sufletului se iscă un inefabil și nedetectabil, până în acel moment, simț al infinitului.

Emily de Poppen pare să fie întrezărită de compozitor prin acest filtru metafizic, deopotrivă deformant și hipnotic, asemeni unui alter-ego al Bertei. Un succedaneu, dar în registru retroactiv al iubitei, care se afla atunci

în Anglia, la o soră a sa. Din această perspectivă, linia melodică a liedurilor scrise în maniera lui Schumann, Mendelssohn sau Schubert – cu texte ce-i aparțin – ca și unele nocturne, îngăduie suficiente conotații predictive: *O, frage nicht, Frühling im Herbste, Ich liebte dich*, ca și oniric-apăsătoarea *Résignation*, ce nu disimulează alunecarea către un transcendent alimentat de densitatea obscurității introspecțiilor. Mecanica implacabilă a scurgerii timpului nu va dezarma însă niciodată patologia sa de luptător. Nostalgia anilor copilăriei e consubstanțială unei experiențe existențiale neanesteziate. La Nervi, pe măsură ce se apropie de limitele timpului destinat prezenței sale pe pământ, regăsește, alături de eternitatea modelului ideal feminin pe aceea a nevinovăției juvenile investită cu iradierii mistice: „Numai de m-aș mai vedea odată acasă... Doamne, Doamne, vedea-voi încă o dată scumpa mea Stupcă... mă gândesc la Berta mea, doar ea este îngerul meu pă-zitor”.[8]

E perioada în care dă glas singurătății indicibile, o singurătate absolută care conferă dimensiuni dureroase ritmului ființării despre care muzicianul care a citit filozofie și teologie, care a scris poeme și și-a ațintit privirea către nepotrivirile lucrurilor lumii simte necuprinderea acestor dimensiuni. Nefiind însă un caracter religios, înțelege rațional că nepotrivirea dintre Dumnezeu și viață zidește această condiție a suferinței solitare, la capătul căreia întrezărește deșertăciunea. Din Italia, într-o scrisoare către Iraclie, din februarie 1833, se întreabă retoric ce se va alege din compozițiile sale după ce nu va mai fi? Am greși însă dacă am considera, acum, după atâta vreme, că, în ciuda deziluziei majore legată de Berta și a altor insatisfacții mai mărunte, într-un fel inerente, ba chiar a bolii care-l macină, artistul se consideră un înfrânt. Izolat da, dar nu înfrânt; căci, să nu uităm, Porumbescu e fiu de țaran,

Întreaga viață a acestui mare damnat îi va angaja sufletul într-o pendulare egală între spiritul libertar și idealul de puritate și de aici înălțările și prăbușirile interioare care-i vor absorbi energiile deopotrivă creatoare și pasionale. „Nu pot spune că n-am noroc la fete – i se spovedește altădată aceleiași confesoare – și totuși sunt printre ele atât de nenorocit”. Într-un fel, analogia cu trama erotică a geniului din poemul eminescian *Luceafărul* nu e deplasată. Ca de altfel și punctele de similitudine biografică, fie că ne referim la bagajul lexical și cultural german, perindarea la studii în aceleași semnificative orașe, cu imersarea și absorbția din mediul respectiv a unor idei și simțăminte reformatoare culturale și social. Ecoul interior al despuierii sufletului răscolit de dezamăgire se regăsesc în romanțele-lied: *Résignation, Te-ai dus, iubito, Reveria, Dorul, A căzut o rază lină, Nocturna Berta* și multe altele pe care nefericitul muzician, însingurat și respins le va elabora atât în decursul perioadei petrecute în capitala imperială, cât și ulterior, în Italia. Fără îndoială că, de fiecare dată când aripa cernitei speranțe în regăsirea Bertei – pe care o va fi asemuit Laurei lui Dante – revenea să-l bântuie și va fi rememorat mesa-

iar săteanul, legat organic prin mii de fire de cosmos și de izvoarele vieții nu rămâne izolat nici în fața morții. Întreg universul pulsează în sângele său iar vitalitatea și sevele vieții nu sting niciodată sentimentul apartenenței la dinamica escatologică a tiparelor ritualice. Paradoxul și drama existenței umane, observa Eliade este că omul care nu rămâne niciodată singur ignoră rosturile sale fundamentale; de pildă, uită că e muritor, limitat, precar sau pasager. De aceea el ignoră chiar sensul propriei existențe. Și, în altă parte: oamenii se tem de durere așa cum se tem și de singurătate. Și se tem de singurătate pentru că s-ar întâlni cu ei înșiși.[9]

Nu va fi niciodată cazul nativului bucovinean și înainte de orice altceva pentru că nu e un vanitos. În inima sa generoasă au loc, în proporții egale, indiferent de cauzalitățile statistice freudiene, atât plenaritatea de răzvrătit-misionar-patriotic și mărinimia sacrificială, cât și substanța pură rezultată din rafinarea emoțiilor primordiale. Cioran[10], avea să observe că încercăm să uităm prin dragoste ceea ce nu izbutim prin toate mitologiile sufletului și dacă ai fost o dată trist fără motiv, ai fost toată viața, fără să știi. L-am citat pe acest pesimist de serviciu al veacului, ale cărui rădăcini pleacă din secolul anterior, de la Schopenhauer, Nietzsche, de la Baudelaire și Poe și va săpa tranșee adânci în percepția artistică a vremii, dar îl va găsi pe artistul bucovinean imun. Pentru că acesta traduce, prin actele sale artistice și de comportament, un temperament solar, dionisiac, ca să vorbim pe limba psihologismului psihanalitic. Mecanismul său mental e impulsivat permanent către eliberarea energiilor asociative iar traseul afectiv e unul sociologizant, angajat social, aderent la matricea etnică și la idealurile spațiului în care ea, această etnie, își configurează personalitatea. O trăsătură a caracterului solar e speranța, ca lumină proiectată asupra viitorului. Dacă, de pildă, pentru Blake, coborârea e o cale către absolut, Porumbescu, în antifrază, intuiește procesul opus, al înălțării ca germen al păcii sufletului și al progresiei valorilor. E o viziune carteziană a universului, weltanschauung, geometrizat de artist potrivit structurii sale sufletești, ce prezintă datele specifice unei percepții parmenidiene. De unde și o anume impresie de simplitate sau de simplificare a viziunilor sale. Starea

de febrilitate și neliniște, acel tremur interior care-l consumă încă din prima tinerețe e prezent în tot ceea ce întreprinde până în clipele de derută și grea încercare a voinței. „...s-a mai adăugat și oboseala de la școală și biserică – scrie în 1883.[11] Dar eu nu mă dau bătut, am urmat programul cu strictete și am făcut prima repetiție cu orchestra pentru concertul ce urma să aibă loc vineri. . . . Către ora unu m-am trezit și am simțit pieptul plin de ceva și horcăiam îngrozitor. Aprind lumina, scuipe sânge. Aceasta se repetă. . . . Sufeream chinurile morții, singur, noaptea. . . . Se făcuse două și jumătate și sângele continua să curgă din plămâni. . . . Dimineața, la șapte tușeam și scuipeam sânge. . . . După masă a venit Baiulescu și m-a sfătuit să nu dau concertul. Eu n-am cedat. Afișele erau deja lipite, tot publicul așteaptă cu înfrigurare. . . . Deci concertul trebuia dat. . . . După concert, m-am dus acasă cu trăsura, am dormit liniștit. . . . Din nenorocire, însă, în noaptea următoare, s-a repetat hemoragia. . . . N-am spus nimănui nimic despre asta. . . .” Voluptatea vieții și a dăruirii emană din artist dincolo de paupertatea și precaritatea sa fizică. Aceasta nu-l copleșește, nu-l năruie. Nu se lasă strivit de pasagera sa zidire pământeană, de parcă ar asista, neutru, la un spectacol oarecare ce se interpune temporar datoriei ce o are de îndeplinit. Probabil că sentimentul curat al sfârșitului îl au doar naturile eroice care desfid mâna morții ce se întinde, întâmpinând-o cu propriile nemărginiri, fie și vremelnice. E prea mândru ca să cedeze în fața evidențelor și atunci recurge, plin de încredere, la înaripatul surogat care îl poate susține: muzica. Muzica fiind cea metapoetică al cărei efect esențial este convergența și armonizarea contondentei aparentelor lumii și luarea în stăpânire a cronofagiei timpului. Muzica, înțelege Porumbescu, e, deosemeni, o formă de călătorie evanescentă în interioritatea noastră, o organizare a imaginarului propriu pe care-și pune semnătura un strop de divinitate. De aceea și senzația că ea scapă, că nu se supune sentimentului duratei, curgerii inexorabile a timpului, că ar semăna unei memorii specific ce se sustrage legii acestui stăpân absolut. Ca în doctrina lui Bergson din *Materie și memorie* [12], unde muzica e văzută ca reacție a naturii umane față de puterea dizolvantă și anihilantă a timpului. Și aici, îmi voi permite să repet

întrebarea aparent retorică a lui Ciprian: „Ce se va alege de compozițiile mele?” Odată cu dispariția fizică a creatorului, opera își începe propria călătorie în timp, dezlegată de biografic și de conjuncturalul în care a fost imersată și din care, nu rareori s-a nutrit. Ajungem astfel – cu necesitate după cum se va vedea – la descrierea unei ipostaze aparent circumstanțială artistului – cetățean, dar despre care nu putem aprecia în ce măsură s-a insinuat în actul creației, în ce măsură a oxigenat-o ori i-a sondat evanescențele. La timpul său Gérard de Nerval emitea aserțiunea că în orice mare poet sălășluiește duhul neliniștit al călătorului în căutare de sublim.[13]

Spre deosebire de Seneca – înțeleptul care avertiza că: „Nu locul trebuie să ți-l schimbi, ci sufletul” – marea respirație a renașterii ce se deschide cu perioada descoperirii Lumii Noi și ia cunoștință de orizonturi nebănuite, această nouă epocă va fi impulsivă de un flux tot mai vast de cunoștințe capabile la rândul lor să excite imaginația, spiritul, dorul de călătorie, tentația către aventură, mirajul necunoscutului, gustul pentru exotism, toate la un loc, incluzându-se în acel mistic *altceva*. Un miraj prezent cu o intensitate cel puțin egală și în zilele noastre. Acolo unde autorul nu poate ajunge cu ochiul și cu piciorul, el pune la lucru ficțiunea, devenind, nu rareori, el însuși personaj imaginar.

Domnișoara de Scudery relatează în *Harta dragostei* un traseu de urmat pentru materializarea comunicării erotice depline; *Scrisorile persane* se constituie ca itinerar gnoseologic; *Robinson Crusoe* ca scală umană a limitelor, până la *Visările unui hoinar singuratic*, care inițiază explorarea în meandrele interioare.

Ozana KALMUSKI ZAREA

[7, 8] Arhiva Muzeului Suceava.

[9] Eliade, Mircea, Aspecte ale mitului, Ed. Univers, București, 1978.

[10] Cioran, Emil, Revelațiile durerii, Ed. Echinoc, Cluj 1990.

[11] Colecția Muzeului Suceava

[12] Bergson, Henri, Matière et mémoire, Seuil, Paris, 1961.

[13] Nerval, Gérard de, Lettres d'Allemagne, în Oeuvres, Bibliothèque de la Pléiade, Paris.

Zilele Muzicii Contemporane

Ozana KALMUSKI ZAREA

Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Contemporane”, ediția a XXXII-a, s-a desfășurat la Bacău, ca de obicei, în perioada 3-7 octombrie. Festivalul a fost dedicat memoriei lui Liviu Dănceanu – compozitor, profesor universitar doctor, dirijor, eseist, autor al volumelor de muzicologie: *Eseuri implozive*, *Cartea cu instrumente*, *Cartea cu dansuri*, *Introducere în epistemologia muzicii*, *Anotimpurile muzicii*, *De 20 de ori Archaeus*, *Estetica muzicală*, al unor scrieri precum *Mesaje@de dragoste* și *Grav Acut*, ultima carte antumă, al câtorva sute de articole pe care le-a publicat în revista *Ateneu* - unde colabora de 34 de ani și la *România literară*, unde a început să scrie după Revoluție.

Liviu Dănceanu - fondatorul Festivalului Internațional „Zilele Muzicii Contemporane”, primul festival de gen din România, membru EPCNM (European Conference of Promoters of New Music), a înființat ansamblul *Archaeus* în anul 1985. A mers cu acest ansamblu în 25 de țări și 200 de orașe, în turnee europene și americane, a compus 181 de lucrări pentru diferite formații camerale, orchestrale, vocale, a susținut nenumărate conferințe, clase de master, în Germania, SUA, Italia, Franța, Rusia, Spania, în care a explicat atât feluritele experimente contemporane, cât și modul lor de interpretare.

Figura lui Liviu Dănceanu se suprapune rigorii, tenacității, lucrului

bine făcut, slujirii muzicii contemporane, pe care a cunoscut-o în profunzime, așa cum nimeni de la noi nu poate să îl egaleze. Palierul practic a fost dublat de cel teoretic, de o cunoaștere a formelor, stilurilor, expresiei de exprimare în muzica contemporană, pe care le-a studiat cu mari muzicieni – de ar fi să-i amintim pe Ștefan Niculescu, Aurel Stroe, Xenaxis, Kotonowski și Paul Patterson – dar și de o pasiune căreia și-a dedicat întreaga viață. Iar rezultatele au fost garantate, deși nu au avut ecoul scontat și sperat de Liviu. Pentru el nu s-au deschis în anul 2017 porțile Festivalului Internațional „George Enescu”, dar poate că s-au deschis porțile raiului muzicii noi. Dacă există!

Chiar și această ediție a Festivalului, ce tocmai s-a încheiat în Bacău, a fost construită, din timp, cu migala care îl caracteriza, de Liviu. În Sala Filarmonicii „Mihail Jora” au răsunat cele puse în pagină de Dănceanu, la care s-au adăugat o lansare de carte: *Relief armonic. Sub semnul lui Mihail Jora. Pagini monografice la 60 de ani de existență a Filarmonicii băcăuane* (prezentată de Pavel Ionescu, Dumitru Brăneanu, Ioan Dănilă) și o lansare de disc, a Trio-ului *Syrinx* – de asemenea, membru fondator, alături de dirijorul orchestrei, Ovidiu Bălan.

Afirmam înaintea concertului orchestrei, necesitatea de a ne aminti și de a reda faptele culturale exact așa cum au fost ele create, de o echipă, din care au plecat Olga Chirștiuc – secretar muzical, Vasile Pruteanu – cel mai activ cronicar al Festivalului, din care am mai rămas câțiva, de experiența cărora se poate profita, folosindu-le rodul muncii, dar cu ghilimele corespunzătoare, ca și în cazul aceluși Bilanț, deloc sentimental, sinteză creată tot de Liviu Dănceanu.

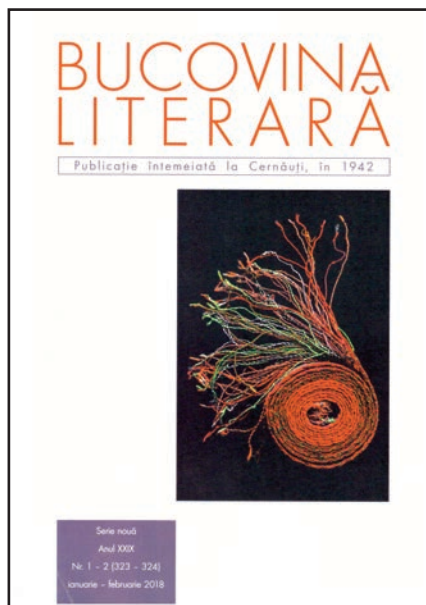
Adaug că nicio ediție nu va putea fi repetată la nivelul la care a fost adus Festivalul din Bacău de către Liviu Dănceanu, pentru simplul motiv că autorul nu mai există.

Așadar, în anul Centenarului, un performant ansamblu din Timișoara, condus de Iulian Rusu, ne-a cucerit cu *Orestia II*, *Choeforele* de Aurel Stroe, urmat de concertul orchestrei băcăuane, cu *Nord Sud* de Liviu Dănceanu, *Simfonia a II-a Opus Dacicum* de Ștefan Niculescu și *Ipostaze III pentru violoncel* de Adrian Iorgulescu (solist Mircea Marian). Ansamblul *Archaeus*, condus de Mircea Pădurariu, a interpretat lucrări de Liviu Dănceanu: *Heptaih op. 123*, *Aliquote op. 63*, *Exerciții de admirație op. 101* și *Seganomia pentru cvintet de joagăre*. Penultima seară de Festival a reunit Duo *Diana Moș* - vioară, Mihai Mănuțiu – pian (*Sonatina pentru vioară și pian* de Tiberiu Olah, *Sonata I*, „*Morfogenetica*” pentru pian de Aurel Stroe, *Cantabile e Presto pentru vioară și pian* de Mihai Măniceanu, *IRA pentru vioară solo* de Liviu Dănceanu și *Glossa pentru vioară și pian* de Nicolae Brânduș) și Trio *Contraste*: Ion Bogdan Ștefănescu, Sorin Petrescu, Doru Roman, cu invitatul lor, Dorin Cuibariu, în muzica Violetei Dinescu la filmul *Tabu - A Story of the South Seas* al lui Friedrich Wilhelm Murnau. Finalul, memorabil, cu Ansamblul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău: Natalia Bodnariuc, Olga Vlaicu, Ana Maria Sîrbu, Sergiu Mușat (*Arhaika. Music in D* de Pavel Gamurari, *The Rooster - Vestitorul luminii* de Irina Hasnaș și, în primă audiție absolută, *Ludus imaginatio* și *Jocurile imaginației* de Vlad Burlea) și Ansamblul *Game*, condus de percuționistul Alexandru Matei: Alina Trifu, Vlad Polnar, Eliza Drăgoi, Horia Stanciu (*Dance of the drums* de Gene Koshinski, *Game* de Liviu Dănceanu, *Marimba spiritual* de Mihoru Miki, *Speak&Spell* de Liviu Marinescu, *Rock Song* de Jovan Nebojsa Zivkovic și *Scales, Harmonies and rhythms* de Bogdan Vodă. O ediție în memoriam mai tristă, cu prea mulți absenți.

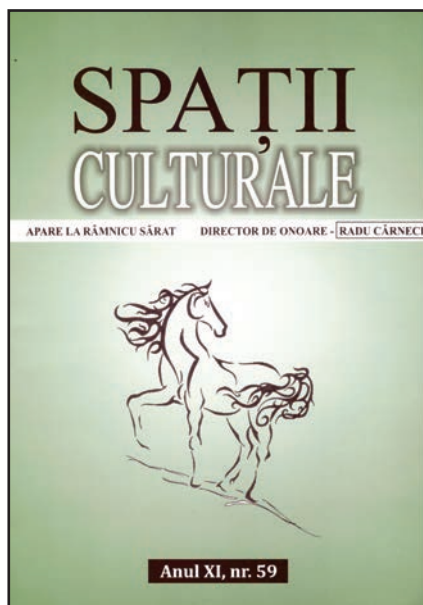

Prezentul număr este dedicat Părintelui **Radu Botiș**, preot iconom stavrofor, licențiat al Universității „Babes-Bolyai”, Facultatea de Teologie Ortodoxă (anul 1994), cu un master la aceeași facultate (2006). Este membru al Asociației Scriitorilor, Filiala Baia Mare; al Ligii Scriitorilor din România, Filiala Maramureș; al UCMR-ADA, COPYRO, UZP București. Impresionantă și admirabilă, prezența sa în spațiul literaturii din România a fost răsplătită cu mai multe distincții și premii, între care amintim: Premiul Editurii Ariadna (Volum de debut pentru poezie religioasă), în cadrul Festivalului „Pro Unione”, 2001; Premiul I pentru Poezie la Olimpiada de Primăvară, 2015; Premiul Editurii Vatra Veche, la Festivalul-Concurs de Poezie Religioasă „Credo”, (Lăpușna, 2015), Diploma de Excelență a revistei „Cervantes”, Editurii Inspirescu, Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă” din Cluj-Napoca, Ligii Scriitorilor Români, care i-a acordat și Medalia „Virtutea Literară”, Primăriei și Consiliului Local al Orașului Ulmeni – Maramureș, pentru activitatea scriitoricească și contribuția la promovarea culturii și spiritului românesc. O parte din creația sa este adunată în paginile volumelor: **Aspecte pedagogice și catehetice în lucrarea de mântuire a Domnului Iisus Hristos**, Ed. Transilvania, Tecuci, 2012 (premiată la „Cărțile Anului”, Baia Mare, 2012), **Viața vie a unui mănunchi de creștini români (date monografice)**, Ed. Enesis, Baia Mare, 2001; **Ca tămâia înaintea Ta (poezii creștine)**, Ed. Ariadna, Baia Mare, 2002; **Sfaturi pentru mântuire**, idem, 2006; **Elemente de istorie locală**, Ed. Enesis, 2008; **Activitatea preotului Vasile Lucaciu în America**, idem, 2009, precum și în mai multe antologii colective (**Constantin MARIN**).

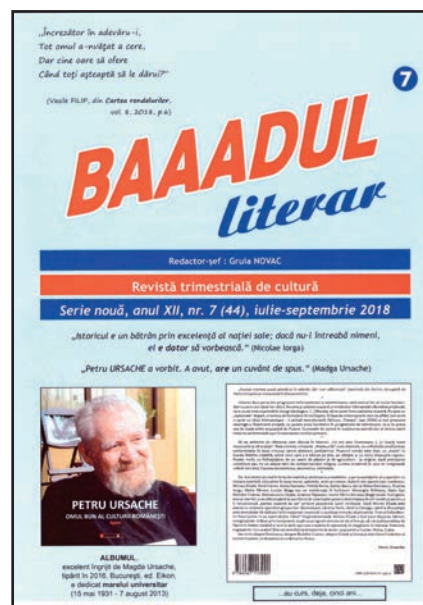
Reviste moldovale

Primul număr din 2018 se deschide cu poemul *Privesc orașul furnicar* de Mihai Eminescu, creației poetului fiindu-i consacrate articole de către Adrian Dinu Rachieru, Alexandru Ovidiu Vintilă și Sabina Fînaru. Din sumar mai reținem eseu critic *O carte monumentală sau Ion Luca în actualitate* de Marin Iancu, generată de ediția întocmită de Nicolae Cârlan, cronică acestuia (*Nasc și la Bacău oameni de seamă*) la cartea lui Grigore Codrescu, însemnările lui Dan Perșa („Ar fi trebuit să mă cheme Eva”) pe marginea volumului Atenei Ivanovici, poemele semnate de Marcel Mureșeanu, Aura Christi și Vasile Cristea, proza lui Vasile Proca.

Condușă de comăneșteanca Valeria Manta Tăicuțu, revista din Râmnicu Sărat inserează și în numărul 59 (iulie-august 2018) creațiile câtorva băcăuani, începând cu însemnările prozatorului Adrian Lungu (*În weekend cu Isachi la Buhuși*), continuând cu poeziile selectate de Cristina Ștefan din creația liristelor Ramona Roman și Atena Ivanovici, cu poemele lui Adrian Crețu, cronicile lui Petre Isachi pe marginea noului volum semnat de Ion Fercu (*Prin subteranele dostoievskiene*, Editura Junimea, 2018) și a lui Ionel Bota la cartea Laurei Lucia Mihalca și sfârșind cu semnalarea noilor apariții aparținând lui Petre Isachi, Nicolae Mihai și Mihai Merticaru.

Prezențe băcăuane vă semnalăm și în paginile revistei bârlădene, care acordă spații generoase Bicentenarului Vasile Alecsandri (articole de Ioan Dănilă și Mircea Coloșenco, traduceri ale *Cântecului gîntei latine* în franceză, italiană, provensală, rhaeto-romană, portugheză, spaniolă și latină) și comentării de către Ioan Vicolleanu a volumului *Triumful unui „marginal”* de Constantin Călin, care încheie *Dosarul Bacovia*. Cu eseuri critice mai sunt prezenți Dan Sandu (*Cântec de prieten*, dedicat lui Viorel Savin) și Ioan Dănilă (*O carte-eveniment*), cu poezie – Petruș Andrei, cu reproduceri – pictorii Dumitru Macovei, Letiția Oprișan și Carmen Poenaru.

La umbra Marelui Meaulnes

Cele mai frumoase
scrisori de dragoste ale lui
Alain-Fournier (2)

Scrisori către JEANNE
BRUNEAU

Scrisoare între martie și
august 1910

În prima zi a întâlnirii noastre am găsit pe chipul Dvs. anumite trăsături, anumite părți mai puțin blânde, poate. Acum ele sunt cele pe care le prefer; niciodată nu le privesc fără o tandrețe imensă, fără o mare pornire de a vă vorbi și mai afectuos.

Există gesturi, fraze, mișcări ale Dvs. pe care le-am adunat cu precizie, fără ca să știți: Îmi amintesc, în prima zi, felul în care m-ați privit direct – așa cum privești pe cineva care minte. Îmi voi aminti mereu timbrul vocii Dvs., atât de simplă, de gravă și atât de ironică. Și-mi mai amintesc cum, în seara când eram la teatru, pieptul Dvs. delicat apăsa bluza Dvs. modestă.

Și-mi mai amintesc săruturile pe care draga mea prietenă mi le dădea pe frunte zicând: „N-ar trebui s-o fac, sunteți prea tânăr!”

Jeanne, de când am început să scriu, mă opresc de fiecare dată când sunt tentat să scriu un cuvânt prea tandru, ca să nu vă fac să surâdeți, dar în cele din urmă nu rezist să-mi apropii obrazul de al Dvs. – și nu mai rezist tentației, tu femeia mea, mica mea frumoasă, mica mea madonă cu înaltă coafură, îngerul meu cu ochi mari, îngerul meu cu surâsul fin, fetița mea care apleacă surâzând capul și căreia nu-i pasă de mine, femeia mea îmbrățișându-mă și care uneori mă iubește și uneori nu. Mica mea mamă care-mi înnoadă șervetul în jurul gâtului, femeia mea căreia-i e frică și pe care eu o liniștesc, femeia mea cu corp arzător, femeia mea cu trupul foarte pur, femeia mea foarte castă, femeia mea foarte simplă, femeia mea scumpă, femeia mea...

Ciorna unei scrisori din
10 septembrie 1910

Deci, sărmana mea Jeanne, totul s-a terminat și Dvs. v-ați întors la mizeria dumneavoastră, la existența irosită de altădată. /.../

Am suferit mult. Nu mi-e rușine s-o spun. Nu puteam înțelege cum, după ce ai cunoscut iubirea adevărată, te poți vinde și pierde atât de ușor. /.../

Pentru mine faptul că ați putut rămâne la Bourges atât de mult timp înseamnă că v-ați reîntors la sărmanele Dumneavoastră aventuri de altădată. /.../

Puteam să vă iert, fiindcă vă iubeam. Totuși nu puteam să iubesc greșelile Dumneavoastră. /.../

M-ați acuzat în scrisoarea Dvs. că-mi place să vă fac să suferiți – dar, dacă iubirea mea era neliniștită, turmentată, chiar crudă, era fiindcă vă voiam demnă de ea. /.../

Caracterul meu nu intră în discuție, greșeala mea este de a vă fi iubit cu o asemenea ardoare și juvenilitate.

Printre altele, lucrez fără răgaz, mai multe ore pe zi, la cartea mea. Cred că voi termina azi capitolul consacrat călătoriei noastre la Orgeville. Numele dumneavoastră va fi Annette.

Traducere:

G. GHEORGHÎĂ

Cadran cultural

Periodic editat sub egida Consiliului Județean Bacău

Director: Petre Vlase

Redactor-șef: Cornel Galben

Colectivul de redacție:

Vasile Apostol, Ioan Dănilă, Anișoara Macor, Dan Sandu

Redacția: Ansamblul Folcloric „Busuiocul”, 600266 Bacău, Str. Troțuș 6A

Tel./fax: 0234523357, 0740467908, 0740370665

e-mail: cadrancultural@gmail.com

ISSN 2601-5781, ISSN-L 2601-5781